

250 Ft

Dióhéj
A Gödöllői Waldorf Általános Iskola, Gimnázium
és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanárainak, szülői körének
és diákjainak tanévenkénti 7 alkalommal megjelenő kiadványa
Megjelenik 125 példányban, Gödöllőn.
Szerkeszti: Ditoszegi Éva, Farkasné Fulop Hajnalka, Türkössy Szilárd
Telefon: (20) 339-85-36 vagy az iskola számán (28) 419-052
Az iskola honlapja: www.waldorf-godollo.hu
Drótlelvel: hfulop@gmail.com, dioeva@gmail.hu, roomy@vipmail.hu

WALDORF ÉRMEK - GÖDÖLLŐ

Dióhéj

2009. Farsang

A kapcsolat éltető eleme a párbeszéd. A párbeszédnek azonban rengeteg akadálya van, és sajnos, csak igen kevesen győzik le azokat.

Két teherautó állt egymásnak háttal és egy sofőr azon fáradozott, hogy egy óriási ládát az egyik kocsiról áthúzzon a másikra.

Egy járókelő látván a sofőr szorult helyzetét, felajánlotta a segítségét. Így aztán már ketten szenvedtek lihegve és fújtatva több, mint fél órán át, ám minden eredmény nélkül.

- Attól félek, hogy ez nem megy. - kapkodott levegő után a járókelő. - Nem tudjuk leemelni a kocsiról.

- Le a kocsiról?! - kiáltotta a sofőr. Uram Isten! Én nem le akarom venni, hanem át akarom húzni.

TARTALOM

Beszélgetés Christof Wiecherttel

Türkössy Szilárd:

*A magyar Waldorf iskolák
2007-2008. tanévi érettségi ered-
ményei és az érettségizett diákok
felvételi mutatói*

Vizy Miklós:

Így írunk mi...

Henning Köhler:

*A félnék, szomorú és nyughatatlan
gyerekekről (részlet)*

Rudolf Steiner:

A Föld, mint Krisztus teste

Michaela Glöckler:

*Miért vagyunk idegesebbek
fáradtság esetén?*

Fodor Miklós:

A zene teljessége

Farkas Boglárka:

Terra Madre 2008., Torino

FELHÍVÁS

Beszélgetés Christof Wiecherttel az
ELIANT kampány céljairól

Hírek, programok

A borító Forgács Erzsébet munkája

Következő lapzárta:
2009. március 9.

Farsang

A farsang ünnepe érdekes mó-
don, egybecseng a Vizöntő időszaká-
val. E csillagkép földi megnyilvánu-
lásai közé pedig hozzátartozik a kü-
lönbség, a bohócság, de azt is szok-
tuk mondani, hogy a Vizöntő jegyű
ember sokszor képes „pókerarc” len-
ni; tehát mintegy álarcot ölteni. Sok-
féle dolgot lehetne még a **Vizöntő**
ilyen jellegű tulajdonságairól írni,
azonban emeljünk ki most a szociá-
lis élet szempontjából egyet-kettőt.

Ugyanis a Vizöntő jegyhez nagyon
szorosan kapcsolódik a közösség,
mégpedig az ideákhoz fűződő közös-
ség. Talán mondhatni, hogy a népi
farsangnak is lényeges eleme volt a
közösségi szellem, ha más módon is.
Mindazonáltal érdemes gondolata-
inkban hozzákapcsolni ehhez azt az
újszerű közösségi szerveződést, mely
a már jelen lévő és elkövetkezendő
Vizöntő korszaknak sajátja: a közös-
ség nem a tradíciók, a hagyomány
jobban inkább ösztönszerű tudatá-
hoz, hanem a teljesen tudatos, új-
szerű ideákhoz kapcsolódik. Ez hoz-
za össze az embereket és ez ad célo-
kat közös munkájuknak. A kérdés
csupán az, mi ennek az ideának a
tartalma?

Ugyancsak nagyon fontos a **Víz-**
öntő kapcsán megemlíteni a barátsá-
got. Kérdés: vajon kik az igazi bará-
tok? Mit jelent a barátság és - **Vizön-**
tő „alapon” - mi az az idea, mely ösz-
szeköti őket? **Ezoterikus körökben** -
talán - ismert mondás: **„A barátok a**
jövőből jönnek.” De vajon milyen jövő
az, amit együtt építenek?

Ha ezen alaposabban gondolko-
dunk, talán többet mondhat az a
félíg vicces kis történet, ami a követ-
kező oldalon olvasható, és, amely
megéreztetni, mit is jelent az igazi ba-
rátság...

Türkössy Szilárd

Egy asszony elpanaszolta hozzá látogató barátnőjének, hogy a szomszédja milyen rosszul vezeti a háztartást.

- Látnod kellene, hogy milyen koszosak a gyermekei, a lakásáról nem is szólva. Már az is kész csapás, hogy vele egy szomszédságban kell élnem. Nézd csak meg azokat a ruhákat, amelyeket kiakasztott oda száradni! Látod azokat a fekete sávokat a lepedőkön és a törölközőkön?

A barátnő az ablakhoz lépett, majd így szólt:

- Drágám, azt hiszem, a ruhák teljesen tiszták. Azok a csíkok a te ablakodon vannak.

BESZÉLGETÉS CHRISTOF WIECHERTTEL

a Szabad Szellemtudományi Főiskola Pedagógiai Szekciójának vezetőjével

Gödöllő, 2008. augusztus 24.

Lenne olyan szíves beszélni egy kicsit Rudolf Steiner eredeti szándékairól a Waldorf iskolával kapcsolatban? Kiknek szánta, ill. kiknek való manapság?

A Waldorf Astoria cigarettagyár munkásainak gyermekei számára alapították, azonban – természetesen – tágabb értelemben ez nyújtott lehetőséget az új nevelésművészet megteremtéséhez. Tehát már a kezdetek kezdetétől Steiner arra gondolt, hogy nem Stuttgartnak alakít iskolát, hanem egy iskolamodellt hoz létre az egész világnak. Ez volt eredeti szándéka, vagy legalábbis egyik lehetséges szándéka. Mindig azt mondom, hogy ezt a pedagógiát a 21. század számára alakították ki azért, hogy a tanulás ne romboló, egészségtelen folyamat legyen, hanem egy egészséges folyamat, mely az intellektuális, lelki és akarati képességek egységét újra megalapozza. Egyúttal tehát ez a pedagógia egy csodálatos erőfeszítés azért, hogy az emberiség intellektuális képességei megmeneküljenek, hogy megmeneküljenek a legmélyebb materializmusba való hanyatlástól, melyet ma tudománynak vagy effélének hívunk. Tehát úgy hiszem, hogy a nevelésművészet egy hatal-

mas, hatalmas impulzus, alig tudjuk elképzelni, mennyire hatalmas és mennyire fontos az emberiség számára. Az idén tavasszal megtartott Waldorf Tanárok Világtalálkozójára 56 országból érkeztek pedagógusok, mely országokban a Waldorf idea már működik. Pedagógiai szokásaink már nagyon elöregedtek – kivéve a Waldorf pedagógiát – és úgy vélem, hogy amit Rudolf Steiner tett, az egy csöndes, ámde erőteljes forradalom az emberiség tanulási szokásainak terén.

A magyarok között időnként elhangzik egy-egy olyan kijelentés, miszerint a Waldorf iskola nem megfelelő bizonyos gyerekek számára, és vannak olyan gyerekek a Waldorf iskolában, akiknek jobb lenne valamilyen más iskolatípust választani...

Sohasem volt számomra ez a gondolat megnyugtató. Láttam már olyan szülőket, akik nem voltak elégedettek a Waldorf ideával. Tehát elvitték gyermekeiket más iskolába, mert más elgondolásaik voltak a nevelésről. Joguk van ahhoz, hogy más elképzeléseik legyenek. De sohasem láttam olyan gyermeket, akit a Waldorf iskola ne szolgált volna.

Láttam persze gyengeségeket a Waldorf iskolákban, melyek nem voltak alkalmasak arra, hogy minden gyereket kiszolgáljanak. Ez igaz. Azonban, ha megfigyeljük a Waldorf idea alapjait, azt látjuk, hogy minden gyermeknek hasznára van. Tehát még nem láttam olyan gyerekeket, akiknek a Waldorf pedagógia ne lett volna javára, ha az iskolában nincsenek jelen gyengeségek. Ha az iskolának vannak gyengeségei, pl. a gyerekek nem tanulnak eleget vagy éppen hogy túl sokat tanulnak, ez **szintén létező dolog. Azonban a Waldorf iskola ideája az, hogy ez az iskola mindenkinek való. Azoknak a gyerekeknek pedig, akik az első Waldorf iskolába jártak és túl gyengék voltak, Dr. Schubert létrehozott egy külön osztályt a Waldorf iskolán belül. Majd addig dolgozott velük, amíg újra csatlakozni tudtak eredeti osztályukhoz. Ez olyan gondolat volt, ami még ma is nagyon erős. Szóval sosem volt számomra az említett gondolat megnyugtató, és nem is tudom megérteni. Nem tudom ki az, akit „tipikus Waldorf gyerekek” hívnak!**

Tudna valamit mondani arról, mi volt a Waldorf iskola szerkezetének alapgondolata?

Rudolf Steiner azt mondta: ha egy új iskolát alapítunk, azt egy vezérével alapján kell tennünk, és ez a vezérével az, hogy azok, akik az iskolát szervezik, igazgatják, azoknak az embereknek maguknak, a tanároknak kell lenniük. Azt mondta, elavult az, az elképzelés, miszerint az iskolát igazgató emberek nem szakmabeliek. Úgyhogy nem akart ilyesmit tenni. Gyakran látni

ilyesfélét pl. a politikában, ez azonban valamiféle betegség. Steiner elképzelése az volt, hogy azok, akik az iskolában dolgoznak, részei kell legyenek az iskolának, maguk a tanárok kell legyenek azok. Ez volt az eredeti gondolat. Sokféle szervezetformát lehet ehhez találni, de bármilyen felépítésformát is választanak, az öngazgatást bele kell ültetni. Steiner ezt pedagógiai okokból is akarta, mert egy gyereknek sosem szabad azt látnia, hogy a tanárának azt kell tennie, amit egy másik tanár mond neki. Sosem akarta, hogy a gyerekek azt lássák, a tanáruk nem önmagának kell, hogy engedelmeskedjen, hanem egy **főnök, egy igazgató felé kell, hogy engedelmes legyen.** Azt akarta, hogy a gyerekek megtapasztalják, a tanáruk nemcsak a tanításért felel, hanem az egész iskoláért. Szóval ez már egészséges, és jó példa az életre.

Mi a tanári konferencia eredeti célja?

A tanári konferencia eredeti célja az, hogy a tanárok ismerjék egymást, hogy irányt adjon az iskolának (hogy mit kell fejleszteni, mit kell tenni), hogy támogassa a **tanárok képességeinek folyamatos fejlődését, valamint a tanulás, a minőség megismerése és a minőséggon**dozás. Ha önök saját maguk vizsgálják át önmagukat, akkor a konferencia olyan eszköz lesz, melynek segítségével meghatározhatják, mi az, ami jó, és mi az, amin javítani kell. Tehát még egyszer: a cél az, hogy ismerjék egymást, hogy **irányítsák önmagukat, a minőség-**

gondozás és a folyamatos tanulás. Ez abszolút modern dolog, hogy van egy olyan forma az intézményükben, mely által mindenki tanul.

Néha találkozom olyan emberekkel, akik szerint a Waldorf pedagógia elavult, hiszen már majdnem száz éves, közben pedig a pszichológia, ill. a tudomány modern ágai ma már sokkal hatékonyabb tanulási módszereket kínálnak...

Igen, ismerem ezeket az érveket, és mindig jót nevetek rajta, mert arra kellene odafigyelni, hogy ki mondja ezt. Vannak nagyon érdekes kutatások, ez igaz, ma már beszéltem ezek némelyikéről (a beszélgetés napján

zajlott a tanév-előkészítő pedagógiai műhely – a ford.). Azonban nem használják fel őket az iskolákban. Az igazán elavult iskolák tulajdonképpen az állami iskolák, hiszen több száz évesek már alapvető pedagógiai szokásaikban, vagyis abban, hogy „beléd helyezek dolgokat, aztán pedig kifacsarom belőled azokat”; ez az, ami igazán elavult. Ezt még a modern tudomány sem változtatta meg; ez itt a probléma, hogy a modern kutatás nem változtatja meg pedagógiai szokásainkat. Az igazán modern pedagógia a Wal-

dorf pedagógia, ami persze már majdnem száz éves, de a mi korunk számára alakították ki. Tehát látható a Waldorf mozgalom szükségessége, ami pedig épp most van fejlődőben: eddig még csak egy kis részét váltották valóra mindazoknak a lehetőségeknek, amelyek a Waldorf pedagógiában benne rejlenek.

Például, még csak egy kis részét váltottuk valóra annak, ami a temperamentumokban rejlik. Pedig Steiner megadta azokat a vezérelveket, melyek szerint jól kezelhetjük a gyerekeket, ám ennek csak kis részét vittük át a gyakorlatba, éppen hogy csak hallottunk róluk. Tehát a Waldorf mozgalom egy hatalmas lehetőség. Ez az egyik

Szántó Veronika, 9. osztály
Arckép - grafit

dolog. A másik pedig az, hogy semmilyen iskolatípust nem vizsgáltak még tudományosan olyan mélyen, mint a Waldorf iskolát. Csak 2007-ben négy nagy kutatást végeztek Amerikában, Németországban, Svájcban és Svédországban a Waldorf iskolák minőségére vonatkozóan. Nézze most meg a többi iskolát: hol találja meg ezt náluk? Sosem fog ilyesmire lelni ezek esetében. Szóval mindig jót nevetek az említett érveken. Csak nézze meg, ki beszél! Azok az emberek mondanak ilyesmit, akik még nem is-

merték fel az imént felsorolt tényeket. Ma beszéltem Albert Banduráról. Több, mint 25 évig semmilyen hatása nem volt a gondolatainak az **oktatásra, pedig alapvető fontosságúak**. Csak az emberek nem ismerték fel. És nem volt semmilyen hatással az iskolákra; menjen el egy állami iskolába és nézze meg! Tehát ezt a kérdést meg kellene fordítani, és azt kellene mondani, mennyire csodálatosan modern is a Waldorf iskola, és mennyire siralmasak az állami iskolák! Én így látom ezt.

Ön szerint fennáll-e a veszély, hogy a Waldorf ruhájába bújtatva a tanárok ugyanazt a gyakorlatot viszik a Waldorf iskolába, mint ami megtalálható az állami iskolákban?

Igen, ez a veszély valóban fennáll, és jó néhány helyen látható. **Valós veszély főként pl. a felső tagozaton, mert előfordulhat, hogy lassan egy teljesen átlagos gimnáziummá alakul át, aminek van némi művészeti színezete, s aztán Waldorf iskolának hívják, pedig nem az.** Úgy értem, hogy amikor valami újat alakítunk ki, ott mindig vannak veszélyek is. Azonban, ha egy kicsikét is tudatában vannak annak, amit csinálnak, akkor képesnek kell lenniük, hogy elkerüljék a veszélyek megvalósulását.

Ön szerint az epochális rendszer vagy ez a pedagógiai módszer eléggé hatékony a mai világban?

Az epochális rendszer igen **hatékony és csodálatos „találmány” volt Rudolf Steinertől. Ha egy gyereknek lehetősége van arra, hogy**

néhány héten keresztül minden nap dolgozhasson egy adott témán **anélkül, hogy az idő nyomásának** lenne kitéve, az nagyon áldásos. És igen hatékony is: ha azt tesszük, amit Rudolf Steiner mondott. Pl. Steiner azt mondta, hogy a tanév végén hagynunk kellene két hetet egy olyan epochára, aminek keretében minden epochát átisméltünk a gyerekekkel, ami volt abban a tanévben. Nézze meg, ki csinálja ezt manapság! Képzelve el: ha a gyerekek végigisméltelnék minden olyan epochát, amelyben részük volt abban az évben, s aztán újra elfelejtik, **akkor a következő tanévben mindez** nagyon könnyen jelen lesz ismét. Sohasem felejtjenék el.

Még a felső tagozaton is?

Igen, természetesen. **Még a felső tagozaton is.**

Apropó felső tagozat... Mi a célja a 12.-es éves munkának? Ill. mind-egy, milyen módon csinálják azt végig?

Ez egy nagyon jó kérdés, de nem tudom a választ. Amit igazából tudok, az az, hogy ezt nem Steiner találta ki. A 12.-es éves munkát a 60-as években találták ki, és **természetesen abban az időben nagyon jó válasz volt arra a tendenciára, mely a felső tagozatot intellektuálisá akarta tenni.** Úgy vélem tehát, hogy **volt ennek egy jó minősége, azonban mindig, amikor valami tradícióvá válik, nagyon óvatosnak kell lenni, hogy az adott tradíció élő-e még a pedagógiai kívánalmaikban.** Például, ha gyakorolják a 12.-es

éves munkát, akkor a kérdés az, **hogyan az illető tanuló időráfordítása** arányban áll-e a normál tanulási **folyamatra fordított időmennyiséggel**. Van-e ebben egyensúly vagy sem? Mik ennek a munkának a gyümölcsei? Elsajátított-e a kérdéses tanuló bizonyos kompetenciákat, hogy képes-e megfogni egy ideát s aztán azt létrehozni (megteremteni, megalkotni)? Ha ez még igaz, akkor folytatni kell az éves munkák gyakorlatát. De úgy vélem, olyan korban élünk, amikor át kell gondolnunk a 12.-es éves munkát – ez persze az én személyes **véleményem**. **A felső tagozat célja** az, hogy a diákok annyit tanuljanak, amennyit csak lehetséges, ill. hogy megtalálják azokat az ideákat, amiket valóra akarnak váltani a világban. Vagyis tudniuk kell, hogy mit akarnak tenni a világban, hogy megtalálják saját sorsukat; ez a **felső tagozat célja**. **Nos, ha a 12.-es éves munka ezt a célt szolgálja, akkor rendben van. Csupán az időráfordítást kell akkor megvizsgálni.** Így látom ezt.

Szeretnék egy kicsit beszélgetni Önnel a Waldorf iskoláról, mint közösségről. Mondhatjuk azt, hogy a Waldorf iskola a modern Mihályi közösséget tükrözi?

Nem, nem hiszem. Egy Waldorf iskola nagyon más. Mindazonáltal ez a kérdés azokon az embereken múlik, akik összeállnak. A Waldorf iskola inkább egy olyan szellemiséget tükröz, amit én úgy hívok: új szellem a közösségben. Amikor belép egy Waldorf iskolába, egy bizonyos minőséget érez a levegőben, ez

igaz. Azonban én nem feltétlenül hívnám ezt **Mihályi minőségnek**. Érzem, hogy jelen van egy újfajta szellemiségnek, egy új munkamódnak a középpontja, néha még olyan iskolát is látni, ahol Mihályi színezettel lehet találkozni, azonban én személy szerint óvatos lennék ezzel a dologgal, ezzel a „névkártyával”.

Úgy érti, hogy a Waldorf iskola még nem Mihályi vagy soha nem is lesz az?

Nem, ezt nem így értem. Nagyon sok múlik bizonyos körülményeken.

Mi a tanárok és mi a szülők szerepe egy Waldorf közösségben?

Hosszan tudnék erről beszélni, de alapvetően a legeslegjobb körülmények akkor vannak jelen, amikor a gyerekek azt érezhetik, hogy a tanárok és a szülők „ugyanazt a kötelet húzzák”. Ekkor lesznek meg a legjobb körülmények a tanuláshoz. És ez az iskola feladata, hogy olyan helyzetet teremtsen, amely ezt lehetővé teszi. Ez az, ami a gyerekek számára a legnagyobb jótétemény.

Ezzel kapcsolatban személyesen úgy látom, hogy sok esetben vannak olyan karmikus kapcsolatok is, amelyek még megoldásra várnak, ha „ugyanazt a kötelet akarjuk húzni”. Azonban sokszor – úgy vélem – nem tesszük ezt, mert személyes antipátiákat táplálunk, vagy személyes konfliktusaink vannak, melyek viszont az egész közösség számára kárt okoznak...

Ez a dolog azt a kérdést veti fel, hogy melyek azok a professzionális iskolák, amelyekre szükségünk van? Ma, a 21. században, de már a 20. századdal kezdődően is, van valami teljesen új a Waldorf mozgalomban – ezt nem Steiner tervezte így, mert ez még nem az akkori idők ideája volt -, nevezetesen arról van szó, hogy olyan minőségekre, olyan belső képességekre van szükségünk, melyek által láthatjuk önnön antipátiáinkat és szimpátiáinkat úgy, hogy többé már ne legyen szükség azokat a szülőkre vetíteni. Véleményem szerint szakszerűtlen viselkedésre vall, ha egy tanár megengedi magának, hogy antipátiát tápláljon szülők irányába. Nem tudom, hogy ez karmikus-e; karmikussá válik persze, minden esetre szakszerűtlen viselkedés. Nézze pl. a légikísérőket vagy a vasúti személyzetet: arra képezték őket, hogy bárkit kezelni tudjanak, hogy mindenkiel barátságosak legyenek, és azt tegyék, amire szükség van, akkor is, ha az utasok meglehetősen udvariatlanok. Ez az a minőség, amit nekünk is meg kell tanulni. Nem engedhetjük meg magunknak, hogy antipátiát tápláljunk és elveszítsük az egyensúlyunkat. A szülők részei a gyermeknek, nekünk tehát tisztelnünk kell őket. Hogyha pedig problémánk van a szülőkkal – mert pl. nem képesek a megfelelő dolgot tenni a gyerekekkel -, akkor utat kell találnunk a szülőkhöz, mely által a gyereket olyan optimálisan szolgáljuk, amilyen optimálisan csak tudjuk.

Sok esetben olyasmit is látok,

hogy amikor az emberek bekerülnek a Waldorf iskolába, úgy érzik, joguk van ahhoz, hogy meg legyen a saját véleményük (mert pl. egy állami iskolában ez nem lehetséges, hiszen ott van egy igazgató, és az ember azt teszi, amit az igazgató mond). Így sokszor annyira ragaszkodunk aztán a saját véleményünkhöz, hogy az már kárt okoz annak a célnak is, amelyet pedig mindannyian el akarunk érni.

A válaszom erre az, hogy abban a pillanatban, amikor valaki nem függ egy igazgatótól, akkor már nem kell az igazgatónak engedelmeskedni, de engedelmeskedni kell egy ideának. Az idea – és nem az igazgató – kér tőlünk engedelmességet, és konzekvens hozzáállást a véleményben. Gyakran látni a Waldorf iskolákban, hogy az emberek azt gondolják, egy Waldorf iskolában a saját véleményüket élhetik, ami azonban alapvetően nem igaz. Az igazság az, hogy a Waldorf iskola ideájának kell engedelmeskednünk. A saját véleményünket pedig ennek kell alárendelni. Egy nagyon egyszerű gondolat ehhez: könnyebb nekem mondjuk angolt tanítani olyan módszerekkel, amiket szokványos iskolákból veszek át, mert azt gondolom, hogy ez hatékony, jó a gyerekeknek, bár egy kicsit unalmas és kispolgári. De nekem kényelmes, úgyhogy ezt gyakorlom. És mondhatom azt, hogy nekem az a véleményem, hogy ez nagyon hatékony, csak akkor nem vagyok hű a Waldorf iskola ideájához.

Meg kell tanulnunk megbeszél-
ni egymással a konferencián azt,
hogy hogyan kell véleményünket a

Waldorf iskola ideájának alárendel-
ni. Rudolf Steiner „A tanárok hat
erénye” c. előadásában ezt a meg-
egyezés problémájának hívta.

*Ez rögtön felveti a kérdést: mi a
Waldorf iskola ideája, és ki mondja
meg, mi az, ami eredeti „Waldorf” és
mi nem?*

Nem arról beszélek, hogy mi az
„eredeti Waldorf”, hanem az ideáról
beszélek. Egy idea megújítja önma-
gát. Nekünk pedig ezt kell keresni.
Az emberek gyakran egyszerűen
antropozófiára vagy valamiféle egy-
szerű alkalmazott antropozófiára
gondolnak. Ez azonban nem ilyen
egyszerű. Úgy értem, hogyha mond-
juk húsz évig tanulmányozza az
„Általános embertan”-t, többé-
kevésbé lesz fogalma arról, hogy mi
a Waldorf: egy hatalmas szellemi
gondolat. Nem azt mondom, hogy
kínlódni kellene, de évek és évek
valódi, intenzív erőfeszítéseire van
szükség ahhoz, hogy az idea irányá-
ba kerüljünk. Azonban segíthetünk
is magunkon, ha együtt beszélünk
a kollégákkal a konferencián arról,
hogy mi a vezérlő csillagunk. Ez az
„Általános embertan” egész kozmo-
sza, egy új antropológia teljes koz-
mosza, amely felé engedelmesked-
nünk kell. Ez nem olyan tipikus.
Ott van pl. a Montessori iskola. Ott
megtanulják, mi az, ami Montessori
és mi az, ami nem. Ez egy nagyon
egyszerű gondolat, de megtanulható
és lépésről-lépésről alkalmazható.
Azonban a Waldorf esetében ez sok-
kal bonyolultabb, mert tulajdon-
képp egy belső hozzáállást jelent. A
technikai oldal mellett ott van a
hozzaállítás is. Meg kell találni a bel-

ső forrást, ami aztán majd növek-
szik önökben, de ez nem valamiféle
struktúra.

Gyakran találkozni a „Szabad”

*Waldorf Iskola megnevezéssel. Mi a
„szabad” ebben az esetben, és mi a
szabad egy Waldorf iskolában? Mit
jelent a „szabad” egy Waldorf iskola
elnevezésében?*

Amikor Rudolf Steiner útjára
indította a Waldorf iskolát, a
„Waldorf” nevet választották. Ez
nem Steinertől származik. De nem
akarta, hogy „Steiner iskolának”
nevezzék el, ezt visszautasította.
Úgyhogy „Waldorf” lett a neve, de
Steiner eredetileg olyan nevet akart
adni az iskolának, ami belső hozzá-
állást tükröz, pl. a „Goethei Tudom-
mányok Iskolája” nevet. A második
ország, ahol Waldorf iskolát nyitot-
tak, Hollandia volt. Felkérték Stei-
nert, hogy adjon egy nevet az ottani
iskolának, mert Hollandiában a
Waldorf elnevezés semmit nem
mondott. Úgyhogy azt mondta:
„Hívják szabad iskolának”. Ez azt
jelentette: „az államtól szabad
(független)”. Ez volt a „szabad isko-
la” eredeti gondolata. S aztán ez
eljutott Németországba is, ezért le-
het ott a „Freie Waldorf Schule” el-
nevezéssel találkozni. Azt jelenti: az
iskola – amennyire csak lehet – füg-
getlen az állami szabályozottságtól.
Pl. Németországban sosem lehet
állami inspektorral találkozni Wal-
dorf iskolában. Amerikában már
teljesen más a helyzet: ott az isko-
lák igazán szabadok, szabadabbak,
mint Hollandiában.

*Úgy gondolom, ez könnyen félre-
érthető: „szabad”, mert hogy az em-
ber azt tesz az iskolában, amit*

akar...

Igen, itt van újra az engedel-
messég kérdése: engedelmesség az
ideának. Egy Montessori iskolában
pl. lehetetlen azt tenni, amit az em-
ber akar. Csak a Montessori mód-
szert lehet gyakorolni. Szóval így

kellene lennie a Waldorf iskolá-
ban is, de itt ez már sokkal ösz-
szetettebb, mert **itt ez már a belső**
hozzaálláson mú-
lik. Tehát a
„szabad” szó fél-
reérthető lehet,
de ez az eredete,
amit az előbb
elmondtam. Nem
olyan meglepő,
hogy Hollandiá-
ban és Németor-
szágban vannak
egyetemek, ame-
lyek „szabadnak”
hívják magukat.
Az ő esetükben a
„szabad” azt je-
lenti, hogy vala-
mikor magánsze-
mély(ek) adományából alapították
őket, mert valaki azt akarta, hogy
függetlenek legyenek az állami im-
pulusoktól. Gyakran használják a
„magán” elnevezést is ezekre az
egyetemekre.

*Végül: a tanárokat időnként az-
zal a kritikával illetik, hogy túlságo-
san lassúak, pl. egy döntés*
*meghozatalában. Vagy, nem képe-
sek elég gyorsan, elég jól megtenni*
dolgokat, nem járnak el szakszerű-

en, stb. Személy szerint úgy vélem,
hogy ez esetenként igaz: konferenci-
áról-konferenciára görgetjük a dolgo-
kat, és közben semmi sem történik.
A szülők pedig azt látják, hogy hét-
ről-hétre összeülünk és semmi ered-
ménye nincsen. Mit tehetünk ezzel
kapcsolatban? Hol van ebben az
egyensúly, az
arany középút?

Kovács Daniella, 9. osztály
Arckép - grafit

Úgy hiszem, ez a konferenciák tu-
dataosságának
kérdése. Valaki-
nek fel kell állnia,
és azt kell mon-
dania: **„Emberek!**
Ezt nem tehetjük,
hogy négy hétig
tárgyalunk egy
egyszerű kér-
dést!” Valakinek
mindig tudatos-
nak kell ebben
lennie, hogy lát-
hassuk, mit te-
szünk. Újra arról
van szó, amiről
tegnap beszél-
tünk: hogyan vi-
szonyulok én a
világhoz; és gyakran szegyénten-
jes **az, mennyire szakszerűtlenek va-**
gyunk ebben. Tehát a feladataim-
ban való jelenlétben, az iskola fel-
adataiban való jelenlétben, abban,
ahogyan a szülőket és gyermekeiket
kell szolgálnunk azzal, hogy abszo-
lút pontos információkkal látjuk el
őket, mégpedig időben. Nincsen
semmi csodálatosabb, mint egy
olyan iskola vagy Waldorf iskola,
ami jól szervezett. Viszont egy Wal-
dorf iskolában együtt vagyunk

ezért felelősek és nem egyetlen személy.

Érdekes, hogy egy állami iskolában, ha jól szervezett, akkor az, az igazgatótól jön. Ha jó igazgatója van, akkor jól szervezett lesz az

iskola. És gyakran vannak csodálatos iskolák, csodálatos igazgatók a l: ezekben az iskolákban ez a régi alapelv van jelen, hogy egy személy jól működötteti vagy

megbuktatja az iskolát. A Waldorf iskolában pedig ez mindannyiunktól függ, s ez sokkal nehezebb. Azonban ha sikerül megvalósítani, akkor abszolút a jövőt képviseli, vagyis, hogy az iskolát együtt tesszük jól szervezetté. A kulcs a tudatosságban van: valakinek tehát elő kell lépnie, és figyelmeztetnie kell a kollégákat, hogy

egy adott ügyet már nem nyújthatunk tovább, és a szülőknek meg kell adnunk a megfelelő információkat erről és erről. De meg is oszthatjuk a feladatokat: mondjuk az egyik kolléga felelős a szülők tájé-

koztatásáért, a másik a pedagógiai kérdésekért, stb. Fel lehet osztani egymás között, nem kell mindenkinek ugyanazt végeznie. Azonban ezt a tudati jelenlétet, ezt a tudatosságot arról, hogy hol tartunk, és mit kell tennünk, ez olyasvalami, amit ki kell fejlesztenünk; ez az igazi jövő. Tudati jelenlét és tudatosság.

Köszönjük szépen a beszélgetést!

Emondható, hogy Magyarországon az alternatív iskolák között a Waldorf iskolák

Egyszer a testrészeknek már nagyon elegük lett a gyomorból. Amiatt nehezteltek rá, hogy nekik kell ellátni élelemmel, miközben a gyomor semmi mást sem tesz, csak elnyeli munkájuk gyümölcsét.

Ezért aztán elhatározták, hogy nem szállítanak többé élelmet a gyomornak. A kéz nem emelte fel a szájhoz a táplálékot. A fogak nem örölték meg. A torok nem nyelte le. Azt remélték, hogy ez majd munkára készíti a gyomrot.

Ám csak azt érték el, hogy az egész test annyira legyengült, hogy közel került a halálhoz. Végül tehát azt a következtetést vonták le maguknak a történetekből, hogy amikor egymásért dolgoznak, valójában a saját jólétükért dolgoznak.

Menenius Agrippa nyomán

Türkössy Szilárd

A MAGYAR WALDORF ISKOLÁK 2007-2008. TANÉVI ÉRETTSÉGI EREDMÉNYEI ÉS AZ ÉRETTSÉGIZETT DIÁKOK FELVÉTELI MUTA-

képviseltetik magukat a legnagyobb számban. Sokan érdeklődnek e pedagógia iránt, de talán még többen vannak, akik bizonyos előítéletekkel viseltetnek irányukban. Valami miatt – tapasztaltuk, tapasztaljuk – a köztudatban az él, hogy a Waldorf iskolák valamiféle gyógypedagógiai intézményt jelentenek, csupán csak sajátos nevelési igényű tanulókkal foglalkozik, vagy úgy általában nem lehet a „komoly” iskolák közé sorolni, hiszen ezek olyan intézmények, „ahol a gyerekek azt csinálnak, amit akarnak”, stb. Ugyanakkor azonban egyrészt kevesen veszik a fáradságot a nagy többség vagy e vélemény képviselői közül, hogy saját tapasztalatok alapján alkossanak ítéletet, másrészt azonban – szintén tapasztaljuk – a különféle képzésekről szinte állandó vendégek a hospitálók, érdeklődők, szakdolgozatot készítők.

Ahhoz, hogy valamennyire is megpróbáljuk tisztázni ezt a helyzetet, feltétlenül szükség van arra, hogy bemutassuk a Waldorf iskolák eredményeit, hiszen ennek fényében lehet igazán megítélni a munkát. Ennek egy része az, ha áttekintjük, milyen módon állják meg helyüket a végzős Waldorf diákok külső mérce, pl. a mindenki által ismert érettségi vizsgák szerint. Nem szabad alábecsülni ennek fon-

tosságát, hiszen mégiscsak a Waldorf iskolák végzőseiről van szó, akik elhagyják az iskola kapuit (ráadásul 13 és nem 12 év után), másrészt talán érdeklődésre tarthatnak számot ezek az eredmények a közoktatás és a pedagógus társadalom szempontjából, nem utolsósorban pedig visszajelzést képeznek – ha nem is teljes mértékben – a Waldorf iskolák pedagógusai számára.

Semmiképp nem szeretnék megfélemlíteni a szülőkről és a diákokról, akiknek pedig talán kiemelkedő jelentőségű, hogy lássák ezeket az eredményeket, hiszen sokszor találkozni kétkedőkkel, aggodalmaskodókkal (valljuk be őszintén, időnként nem alaptalanul), valamint a diákoknak saját jövőbeli perspektíváiról van szó.

Hozzá kell tenni még mindehhez azt is, hogy a Waldorf mozgalom Magyarországon mostanában érkezett/érkezik el oda, hogy egy hosszabb időintervallumra vonatkozó felmérést lehessen végezni. Most kezdődik tehát csak igazán az eredményeknek – legalábbis ilyen szempontú – bemutatása. Külföldön azonban sokkal régebb óta folyik hasonló munka; a kedves Olvasó figyelmébe ajánlom, hogy angol nyelven kimerítő tanulmányok olvashatóak pl. az Egyesült Államok,

Nagy-Britannia vagy Svédország diákjainak továbbtanulásáról, de német nyelven is megjelent összefoglaló az osztrák diákokról. **(Érdeemes felkeresni a következő weboldalt: www.waldorflibrary.org; illetve szívesen átküldöm a rendelkezésemre álló tanulmányokat, ha azt emailben jelzi az érdeklődő.)**

Ugyancsak fontos megjegyezni még azt is, hogy az érettségi eredmények a valóságnak pusztán egy szeletét mutatják meg (az effektív tanulmányi eredményeket). Nem látható azonban általuk, hogy milyen módon vizsgáltak a diákok (magabiztosság, kommunikatív képességek, kreativitás, feszültség mértéke, mennyire találják fel magukat különféle helyzetekben, stb.);

ezek csak a vizsgákon jelenlévők szubjektív benyomásai maradnak, azonban az „összkép” szempontjából mégis jelentőségteljesek lehetnek. Ugyancsak nem láthatóak annak az emberi lénynek érzelmi, akarati vonatkozásai, szociális kompetenciái, aki vizsgát tett, sem gondolkodásmódja, a világról alkotott véleménye, lelkesedése, érdeklődése a világ, az élet és más emberek sorsa, lénye iránt, nem látható, milyen kezdeményező-készsége, újítási ini-

ciatívái vannak, melyek saját és a világ életét előbbre vihetik, hogyan fogadja sorsát és mit tesz, ha az élet kihívásokat állít elé, mennyire szabad lény vagy mennyire idomul szolgálai a kor szabta haszonelvűséghez és gondolkodási sablonossághoz, mennyire uralkodik el rajta a gondolkodási lustaság, mely a mai időkre annyira jellemző, hogyan érzi magát a bőrében, milyen mértékben képes felállni az őt ért traumákból, milyen az alkalmazkodó-, kapcsolatteremtő-képességük, stb. Pedig ezek a dolgok a Waldorf pedagógiában nagyon fontos elemek, hiszen emberlétünk meghatározó tényezői és a világ jövőjének nagyon komoly építőkövei.

(Természetesen más iskolák érettségi eredményeiből sem derülnek ki hasonló tények, nyilvánvalóan más módszerek hivatottak ezt feltárni, ez nem kérdés. Mindazonáltal mai, számokra alapozott és a kor követelményeihez igazított beállítottságunk miatt sokszor hajlamosak vagyunk a pusztá számokat figyelembe venni

csak és abból olyan konzekvenciákat levonni, melyek hamisak maradnak, ha az említettek nem tettek hozzá. Sőt, még nem is beszélünk az egyéni fejlődési útról, hogy

egy diák az iskolaévek alatt honnan hova jutott el, s mit jelent egy hármas az egyik diáknak, aki gondatlanul sáfárkodott a képességeivel, és mit a másikat, akinek ugyanaz a hármas óriási fejlődés koronája. Ezt talán leginkább csak a szülők és a pedagógusok látják.)

Úgy gondolom, nagyon fontos a fentiekről el-

gondolkodnunk, mielőtt a számadatokat megtekintjük! Térjünk most át azonban magukra az adatokra!

A 2007-2008. tanévben 7 Waldorf iskola bonyolított érettségi vizsgákat. (Bár összességében 8 olyan iskola van, mely eljutott az „érettségi korba”, azonban az egyik iskolában kimaradt egy évfolyam, ezért náluk az elmúlt tanévben csak előrehozott vizsgák voltak.) A 7 iskolában összesen 95 diák tett ún. **rendes érettségi vizsgát.** („Rendes érettségi vizsga a középiskolai tanulmányok követelményeinek teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt vagy megszűnését követően első alkalommal tett érettségi vizsga.”) Rajtuk kívül tettek még **előrehozott vizsgákat** („Előrehozott érettségi vizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállá-

sa alatt, a középiskolai tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból, első alkalommal tett érettségi vizsga.”), összesen a 8 iskolában 33 tanuló, ill. egyéb – ismétlő, kiegészítő, stb. – vizsgákat

is. A 95 tanuló vizsgáiból 48 vizsga volt **emelt szintű.** (Ez a vizgaszám, nem a tanulók száma, akik **emelt szintű vizsgát** tettek! Egy tanuló több **emelt szintű vizsgát** is tehetett, de erre vonatko-

zó pontos információ – a vizgaszámtól eltekintve - nem állt rendelkezésemre.) Fontos még tudni a vizsgaeredmények vonatkozásában, hogy jelen cikkben tantárgyi és nem tanulói átlagok láthatóak, a **közép- és emelt szintű vizsgákat összevonva**, egyben tartalmazzák (tehát nincs külön bontás közép- és emelt szintű vizsgaeredményekre), **valamint, hogy az előrehozott és egyéb vizsgák pedig nem kerültek beszámításra!** (Előrehozott vizsgaeredmények a következő, **rendes érettségi vizsgákhoz** kerülnek majd. Egyéb vizsgák pedig régebbi vizsgaeredményeket módosítanak, vagy egészítik ki újabb tárggyal. Ehhez pedig újra kellene számítani az összes régi vizsgát.)

Nézzük most az iskolák érettségi összetettjeit, név nélkül: 3,59; 3,85; 4,48; 4,11; 3,97; 3,22; 4,42. Vagyis a magyar Waldorf iskolák

érettségi (tantárgyi) összátalaga 2007
-2008-ban: 3,95; jó.

Tantárgyi összátalagok iskolánként:

- Magyar nyelv és irodalom: 3,33; 3,5; 4,13; 3,96; 3,92; 3,25; 4,3. Összátlag: 3,77; jó. Országos: 4,16.

- Matematika: 2,00; 2,83; 3,83; 3,25; 2,84; 2,12; 3,20. Összátlag: 2,87; közepes. Országos: 4,12.

- Történelem: 3,66; 4,33; 4,71; 4,3; 4,21; 3,43; 4,6. Összátlag: 4,18; jó. Országos: 4,44.

- Angol nyelv: 3,25; 3,8; 4,75; 4,39; 3,6; 2,43; 3,9. Összátlag: 3,73; jó. Országos: 4,48.

- Német nyelv: 4,5; 4,00; 4,00; 4,5. Összátlag: 4,25; jó. Országos: 4,46.

- **Művészettörténet: 4,5; 3,00; 4,71.** Összátlag: 4,07; jó.

- Rajz és vizuális kultúra: 4,00; 5,00; 5,00; 4,8; 4,5; 4,7. Összátlag: 4,66; jeles.

- Földrajz: 5,00; 5,00; 4,00; 2,8; 5,00. Összátlag: 4,36; jó. Országos: 4,33.

- Fizika: 3,00; 5,00; 4,00. Összátlag: 4,00; jó. Országos: 4,6.

- Testnevelés: 5,00; 4,00; 4,00. Összátlag: 4,33; jó.

- Biológia: 4,25; 2,75; 3,4; 4,5. Összátlag: 3,72; jó. Országos: 4,26.

- Dráma: 5,00. Összátlag: 5,00; jeles.

- Informatika: 4,66; 4,00; 4,00. Összátlag: 4,22; jó. Országos: 4,12

- Ének-zene: 4,00; 4,00; 5,00. Összátlag: 4,33; jó.

- Kémia: 4,00. Összátlag: 4,00; jó. Országos: 4,53.

- Magyar mint idegen nyelv (összesen 1 vizsgázó): 4,00; jó.

- Euritmia (összesen 1 vizsgázó): 5,00; jeles.

(Megjegyzés:

- országos eredmény: „*Az összes vizsga, nem jelentekén és mentességesen kívül, tanulói jogviszonyban, nappali rendszerben, gimnazisták.*” Fontos: az itt szereplő adatok azonban az emelt szintű és középszintű vizsgák összevont átlaga! 10 tantárgy áll rendelkezésre. Forrás: https://www.ketszintu.hu/publicstat.php?stat=2008_1 vagy: <http://www.okm.gov.hu>, érettségi menüpontból kikereshető.)

Látható, hogy a legváltozatosabb tantárgyakból tettek vizsgát választott tárgyként a diákok, és az is, hogy milyen tantárgyból hány iskolában történt vizsga a 7 iskolából.

Nagyon fontos kérdés még az is, hogy vajon a Waldorf iskolások **mennyiben választanak inkább művészeti tárgyakat (hiszen a Waldorf pedagógiában jelentős részt tesz ki a művészeti oktatás), ill. mennyiben**

állnak benne a természettudományokban és a mai világhoz szükséges ismeretekben, készségekben, pl. az informatikában, ill. milyen arányban választották ezeket. Álljon itt tehát egy kis összehasonlítás – egyes, rendelkezésre álló tárgyak adatai alapján - azok kedvéért, akik szeretnének ezzel is tisztában lenni.

- **Művészettörténet: 13 vizsgázó (13,6%)**

- Rajz és vizuális kultúra: 20 vizsgázó (21%)

- Dráma: 3 vizsgázó (3,15%)

- Ének-zene: 3 vizsgázó (3,15%)

- Fizika: 4 vizsgázó (4,2%) – országos (nappali gimnazisták): 1,49%

- Biológia: 17 vizsgázó (17,9%) – országos: 3,19%

- Földrajz: 14 vizsgázó (14,7%) – országos: 3,3%
- Kémia: 1 vizsgázó (1,05%) – országos: 1,25%
- Informatika: 9 vizsgázó (9,47%) – országos: 4,6%.

(Sajnos a művészeti tárgyakra vonatkozólag nem találtam nyilvánosságra hozott, országos adatokat.)

A következő, szintén igen fontos

kérdés az, hogyan állják meg a helyüket az életben a Waldorf iskolából kikerült diákok. Mivel itt akkora témáról van szó, jelen cikk meg sem közelítheti, még csak a részbeni kiértékelést sem,

ebben a tekintetben. Mindazonáltal az „első lépések” még könnyebben és egzaktabban nyomon követhetőek, annyiban, hogy ábrázoljuk, hányan jelentkeztek az érettségi vizsgát követő további tanulmányok folytatására, s közülük hányan nyertek felvételt különböző intézményekbe. A további elemzések (pl., hogyan állják meg a helyüket, hányan végzik el az adott szakot, hányan diplomáznak, stb., valamint a „szubjektív” érvényesülés, az életre valóság, stb.) további szerteágazó kutatást igényel, melyhez részben még nem is állnak rendelkezésre adatok (pl. diplomázás). Egyébként

is, talán elmondható, hogy itt olyasmiről van szó, melyet objektíve mérni, ábrázolni nagyon nehéz, ha egyáltalán lehetséges. Mindazonáltal szubjektív tények, korlátozottan ugyan, de rendelkezésünkre állnak, a diákokkal készült interjúk, valamint a Magyar Waldorf Szövetség által készített sorskövetés formájában.

Tehát: ahogy azt fentebb említettem 7 Waldorf iskolából összesen 95-en tettek rendes érettségi vizsgát; gyakorlatilag őket számlolhatjuk „a” tizenharmadikosoknak. 95 főből 85 diák (89,47%) adta be jelentkezését valamilyen intézménybe, továbbtanulás céljából. Közülük 6 tanulót nem vettek

fel vagy valami miatt nem sikerült bejutnia sehova, 3 fő kihagyott egy évet és nyelvtanulás céljából külföldre ment (nem felsőfokú intézménybe), 1 főről pedig nincsen információ. A 85 főből, aki tehát beadta jelentkezését valahova, 6 tanulót nem vettek fel (7,05%), 64 diák (75,29%) nyert felvételt a felsőoktatásba (zömében egyetemre, és közülük 1 fő külföldön kezdte meg felsőfokú tanulmányait), 14 diák (16,47%) pedig egyéb helyre nyert felvételt, pl. magániskolákba, akadémikákra, szakmunkás-képzőkbe, vagy OKJ-s tanfolyamot kezdett meg.

Tekintsük most át – a teljesség igénye nélkül – milyen iskolákba, milyen szakokra kerültek be az ifjak:

Miskolci Egyetem, ELTE, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Pécsi Tudományegyetem, Budapesti **Műszaki Egyetem, Váci Tanítóképző Főiskola, Győri Műszaki Egyetem, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola, Budapesti Gazdasági Főiskola, Corvinus Egyetem, SOTE Testnevelési és Sporttudományi kar, Nyugat-Magyarországi Egyetem, Zsigmond Király Főiskola, Buddhista Főiskola, Kodolányi János Főiskola, stb.**

Szakok, szintén a teljesség igénye nélkül: informatika, cukrász, **testnevelő-edző, építészmérnök, andragógia, alkalmazott grafikus, jogász, gyógymasszőr, szociológia, régészet, ötvös, irodalom tanár, pedagógiai asszisztens, kertészmérnök, politológus, rekreáció és egészség-szervező, kommunikáció és médiatudomány, szociális munkás,**

gyógypedagógus, angol, gazdálkodás és menedzsment, kereskedelem **és marketing, táncos próbatervező, turizmus és vendéglátás, közlekedésgépészet, média design, stb.**

Zárszóként: konklúziót nem kívánok vonni, mindenkire rábízom, hogy az itt közöltek alapján meg hozza saját ítéletét. Az adatokra vonatkozólag pedig annyit, hogy személyes kapcsolatfelvétel útján **jutottam hozzá, és a gyűjtőmunka 2008. június közepétől november végéig tartott.** Köszönöm az iskolák, valamint azok segítségét, akik e munkában részt vettek és adatokat szolgáltatottak. Reményeim szerint egyre többen lesznek olyan emberek, akik belátják, szükség van arra, hogy vizsgáljuk az eredményeket, de ugyanakkor kevésbé keressük, mi rosszat lehet felróni a Waldorf iskoláknak, mintsem jó szándékkal, **segítően és együttműködően** gondolkodnak és tesznek azért, **hogy a fejlődés folyamatos legyen.**

B. Marcell (7. osztály)

Jó dolog a szánkózás

*Jó dolog a szánkózás,
Havon zajló sűrűlódás,
Fékezés és sodródás,
Jó dolog a szánkózás.*

*Jó dolog a szánkózás,
Jobb, mint a hógolyózás,
Ellensége a sózás,
Jó dolog a szánkózás.*

Vizy Miklós

Két cikket ajánlottam, hogy közölje le újságunk. Amit olvashatok, két egyszerű „házi feladat”, negyedikesektől. Voltunk színházban, az egyik erről számol be, a másik egy régi tv-sorozat leírása. A *Gödény lányok* – unokatestvérek – ily magas szinten oldották meg. Győződjenek meg erről a kedves Olvasók is!

Gödény Márta (4. oszt)

A tizedes meg a többiek

Ez a film arról szól, hogy egy tizedesnek a motorjával egy kastélyba kell mennie. A tizedes oda is megy egy fiúval együtt. Ám a kastélyban nem találják mást, csak egy Albert nevű komornyikot. Nemsokára előkerül két katona, akik ugyanúgy menekülnek, mint a tizedes. Később, miután berendezkedtek, egy szökött kommunistát hoznak, aki azt hiszi, hogy az oroszok, akik erre felé vannak, a barátai.

Mikor elfogyott az élelmük, egy erdészházba mennek élelemért. Az erdészházban egy csapat német katonát találnak, akikre ráijesztenek, hogy itt vannak az oroszok. Az egyik katona bemegy a spájzba kompótért. Mikor kijön, a kapitánynak azt mondja, hogy az oroszok már a spájzban vannak. Erre az egész német csapat elmenekül. A tizedes nagy nevetve mutatja a társainak, hogy mit csinált a német. „Bement, fogott egy üveg kompótot, és mikor kijött, azt mondta, hogy az oroszok már a spájzban vannak.” Erre jót nevetnek mindannyian.

Bemennek a spájzba, és megijednek, a polcok mögött áll egy orosz katona. A tizedes szerencsére tud oroszul, így megtudták, hogy az orosz sebesült, és Grísának hívják. Hazavitték a kastélyba, és ott ápolták, közben jól összebarátkoztak. Viszont kiderült, hogy a tizedesnek van egy csomó üres kézigránátja, azokban tartja a pénztét, de van köztük éles is. Egyszer csak egy csapat magyar katona érkezik a kastélyba. Akik, mint szökött katonákat, ki akarják őket végezni, de a kommunistáról hiszik azt, hogy ő a tizedes, ezért neki vannak a gránátjai. Kéri őt, hogy dobja oda a gránátokat. Ő oda is dobja, utolsónak hagyva az éleset. Mikor az következik, kibiztosítja, és úgy dobja oda. Így el tudnak menekülni. De hamarosan orosz hadifogságba esnek. Ott elhítetik az

oroszokkal, hogy a barátaik. Ezért vállalják a feladatot, és Grísával feladatot kapnak, hogy robbant-együtt egy autóval elindulnak, sanak fel egy lőszerraktárt, ők hogy végrehajtsák. Vége.

Gődény Csilla (4. osztály)

Trepla, a bárány

Arról szolt, hogy volt három lány, akiknek nem volt se anyjuk, se apjuk. De volt egy bárányuk, akit úgy hívnak, hogy Trepla. Virágszirmokat evett és tejet ivott, mert az ördög azt **mondta, hogy a víztől meghal. És** a három lány: Sára, Ada és Noémi így is tett. A közelébe sem engedték Treplát a víznek, pedig a víz **volt az egyetlen varázssital, amitől** Trepla újra emberré változhatott volna és az ördög csak átverte őket.

Egyszer, amikor a lányok elaludtak, **Trepla ivott a vízből és** visszaváltozott. Reggel a lányok megijedtek, mert nem találták a bárányukat, csak egy idegen lányt, **akiről megtudták, hogy az** anyjuk. És hogy az apjuk volt a kék király, de az ördög báránnyá változtatta az anyjukat.

Egyszer az ördög meglátta, hogy milyen boldogok és ezért **kifosztotta őket. A négy lány gondol-**kodott, hogy mit adjanak el a piacon, **vagy hogy gyűjtsenek pénzt.** Aztán kitalálták, hogy varázsolnak egy csodaszép nyakláncot, és azt adják majd el a piacon. De sajnos az ördög beöltözött, és megvette a szép láncot. Aztán ellopta a három lány anyukáját. És egy mesés palotába vitte, ahol adott neki inni és enni. Aztán a **lány meglátta, hogy ő az ördög és** elmenekült. A három lány pedig kísérták a szemüket, hisz már nem volt se bárányuk, se apjuk, se anyjuk.

De ezzel nincs vége a történetnek. Mivel a lány megszabadult az **ördögtől, a gonosz ördög átváltoz-**tatta a lányt egy almává és a három lány a többet nem látta. De

Órán történt:

Tanár: Miért nem írsz?

Diák 1: Nincs tollam.

Diák 2: Odadob egy tollat.

Diák 1: Kösz!... Töltőtoll kellene!

Diák 2: Töltsd meg!

Henning Köhler

A FÉLÉNK, SZOMORÚ ÉS NYUGHATATLAN GYEREKEKRŐL.

Spirituális nevelési gyakorlat alapjai
(részlet)

A POZITÍV, NYUGODT ÉBRENLET ÉS

Rudolf Steiner azt mondta: „Senki sem tudja megérteni az érzékeket, aki nem tudja, hogy van lehetőség arra, hogy belsőleg egészen érezze magát.” Az élet-érzéknek köszönhetjük az egész és a folytonosság első, alapvető megtapasztalásait. Az élet-érzék nyújtja a felcseperedő gyerekeknek az önmagában nyugvás jó érzését, és az önmagánál-maradás biztonságát. Ez az **elsősorban a testi önmagát-észlelésre vonatkozó védettség és állandóság élmény a lehető legfontosabb a további életben.** Nemcsak az ön- és létbizalmunk mértéke függ ettől, hanem – amint láthattuk – az is, hogy saját életünkre visszatekintve folyamatos fejlődést vagy pedig egyes események töredékes, összefüggéstelen konglomerátumát látjuk-e.

Azonban ez az érzék az élet kezdetén még semmiképpen sem érett, sőt, **ellenkezőleg.** Figyeljenek meg egy gyereket élete első hónapjaiban. Mi tűnik fel, ha félre tesszük a romantikus szépítéseket?

A csecsemő annyira hadilábon áll saját testével, hogy mindig csak aludni akar, hogy ne érezze önmagát. Itt még nagyon kevés vehető észre a jó közérzetből. A test állandóan kellemetlenkedik.

Ha a csecsemő ébren van, akkor éhes, vagy kellemetlen motoszkálást érez a beleiben, fázik, izzad, szenved a váladékaitól vagy bármittől, minden esetre a test megtapasztalása éber állapotban semmiképpen se kellemes. Csak akkor érez nyugalmat, akkor fárad el, ha az anyja mindent megtett azért, hogy megszüntesse a testi kellemetlen érzéseket. Az újszülöttek csak alvás közben vagy az elalvás küszöbén tapasztalják azt a jó-közérzet érzést, amelyre az élet-érzék irányul.

Ez a helyzet szerencsére megváltozik. Néhány hét után ugyanis **bekövetkezik az, amit a fejlődépszichológia pozitív, nyugodt ébrenlétnek nevez.** Egyre gyakrabban fordul elő, hogy a kisgyerek felébredés után nem kezd el azonnal kapálózni és kiabálni, hanem

halkan gögicsél, játszik a kezével és a világgal. Erről ismerhető fel, hogy a szervezet - amelyet nem szabad felületesen csupán „biológiaiak” felfogni, hanem „lelkes” organizmusként kell megismernünk, különben mindent félreértünk – fokozatosan alkalmazkodott a földi élet feltételeihez, másrészt – ennek következtében – **pozitív testi érzés fejlődött ki.** Ennek a pozitív test-érzésnek önmagában van egy bizonyos állandósága és megbízhatósága, azaz: már nem lehet olyan egyszerűen elnyomni olyan apróságok által, mint éhség, viszketés, egy kis csuklás, stb. Ez egy további lényeges ismérve a jól fejlett élet-érzéknek: az általa közvetített képesség, hogy **„bensőleg egy egésznek érezze magát”** (Rudolf Steiner), ez a testre irányuló alap-orientáció kibír viszonylag magas fokú támadásokat, anélkül, hogy összeomolna. Ahol azonban az élet-érzéknel zavarok vannak, ott sokkal alacsonyabb a tolerancia küszöb. Kevés is elegendő az orientáció elvesztéséhez. A jellegzetes zavarképre még visszatérek.

Szóval a csecsemő megtanulta, hogy ez a testi burok, amelybe való belekényszerítettségét kezdetben határozottan ellenezte, a

jó közérzet, sőt, önmaga élvezetes jóérzésének helye lehet. Hogyan tanulta ezt meg? Hogyan lehetséges, hogy a „lelkes” organizmus megszokja a földi körülményeket, amelyek eleinte nyilvánvalóan túl nagy követelményt állítottak elé?

Az első válasz kézenfekvő: az Ön gondozása és gondoskodása révén tanulta meg, amivel Ön a gyermeket úgy látta el, hogy a jó testi közérzetére figyelt. Kihangsúlyozom ezt az „ügy”-ot, hogy itt mindjárt tisztázzam azt a félreértést, amely szerint a kötelező, higiénikus és orvosi előírások betartásával eleget tettek az élet-érzék ápolásának. Ha ez így lenne, akkor nekünk, gyerekgyógyászoknak lényegesen kevesebb problémánk lenne, mert hiszen lehet egy gyereket annak rendje és

módja szerint ellátni, és mégis elhanyagolni. Nem a kötelesség teljesítéséről van szó. Arról van szó, hogy nyugalommal és áhítattal szenteljék magukat ezeknek a test-

ápolási feladatoknak. Igazi, belső odaadással kell ezt tenniük. Mert az élet-érzék gondozása nem azonos a testápolással, mert igaz ugyan, hogy a kisgyerek élményvilága főként saját teste, a test által közvetített világ-észlelés állapotában él, de az átélő és észlelő alany ennek ellenére „lelkes” lény,

és mint olyan, elsősorban nem a „mi”-re, hanem a „hogyan”-ra reagál. Nevelik az élet-érzékét azáltal, hogy megtapasztaltatják a gyerekekkel a jóságot a testen.

Az által, hogy a saját test lesz a „világ-jóság princípiumának” tapasztalati területe – tehát, hogy emberi melegség, gyengédség, stb. a gyerekek számára a testen keresztül válnak érzékletessé –, ezáltal alakul ki az, az alap-biztonság, amely megfelelő környezetet teremt az élet-érzéknek. Egyúttal a „jót utánozni kész hajlandóság” – amelyről már szó volt – megtalálja első, messze kiható orientációs lehetőségét. Rudolf Steiner egyszer azt mondta, minden gyermekben, életútjának elején, az a mély, tudatalatti meggyőződés él, hogy a világ ízig-vérig morális. Sok függ attól, hogy ez az „alapfeltételezés” (Steiner) az élet első hónapjaiban testi-érzéki megerősítést kap-e vagy sem.

Életritmusok és bizalom a létben

A nevelési gyakorlatban tehát lényeges, hogy segítséget nyújtunk a gyerekeknek az élet-érzék kifejlesztéséhez, amennyiben kellő figyelmet szentelünk a testápolás-

nak, a gyengéd testi kontaktusnak, a táplálkozásnak, a melegen tartásnak és az öltözködésnek (bizony, az általános közérzet szempontjából szerepet játszik,

hogy mit viselnek egész nap a **bőrömön**), és az is fontos, hogy ezeknek, a feladatoknak **elegendő** figyelmet szenteljünk, és **szerető odaadás**-sal teljesítsük azokat. Ehhez nyugalom, türelem, körültekintés szükséges és az a képesség, hogy megteremtjük magunkban a **belső nyugalmat** és egy bizonyos áhítat-hangulatot. Ez persze nem mindig fog menni, de már az is nagy dolog, ha hébe-hóba sikerül. Ebben nagy segítséget jelent a **hétköznapi ritmizálása; nem külsőségek által erőltetett, hanem tudatosan megragadott ritmizálás.**

Például minden este egy fél órát tudatosan úgy lehet beosztani, hogy igyekszünk ezalatt nem **csak külsőleg, hanem belsőleg** is kiszakítani magunkat a hétköznapi forgatagból, és teljesen a gyerekekkel foglalkozunk: minden kézmozdulatot, amelyet máskor rutinból végzünk, most igazi, lelki odafigyeléssel végezzük, minden kimondott szót átgondoltan a gyerekeknek mondjunk, azon kívül **pedig hallgassunk. Mellőzzük a telefoncsengést és a gondolatok** ide

-oda csapongását. Tudatosítsuk magunkban – még, ha erre a fél órára is -, milyen csoda egy ilyen kicsi emberkét a karunkban tartani. Ha ezt tudatosan, naponta ugyanabban az önök által meghatározott időpontban megpróbálják, akkor csakhamar észre fogják venni, milyen jót tesz ez nem csak a gyerekeknek, hanem önöknek is.

Az anya-gyerek kapcsolatban tartós elmélyülés jön létre, ilyen, a hétköznapoktól elcsent, de mégis mindennapos tevékenységekkel járó fáradozás révén, amely határozottan lelki-gyakorlat jellegű egyébként ez az apa-gyerek kapcsolatra is vonatkozik. Az apák is érzézik magukra érvényesnek ezt,

különben kisiklanak a dolgok. Egy két-három gyermekes anyának nem prédikálhatunk, hogy **kellő áhitattal és nyugalommal** végezze a dolgát, ha a teljes háztartási és nevelési munka rá hárul.

Ha már a ritmusról tartunk: mindaz, amit azért tesznek, hogy a gyerekekkel az említett módon tudatosan ritmust alakítsanak ki, **nem csak azzal az előnnyel jár**, hogy önök ezáltal több nyugalomra és megfontoltságra tesznek szert, hanem pedagógiai környe-

zet ápolást is jelent, a mi közvetlenül hat a **gyerek belső organizmusára**, az alvás-ébrenlét ritmusra, ami viszont az anyagcserében is érezteti hatását. Ezekre az összefüggésekre is oda kell figyelni.

Roswitha Heimann kitűnő könyvében „A ritmus és jelentősége a **gyógypedagógiában**”, idézi Ursula Müllert: „A ritmus, mint a belső

tartás momentuma azt jelenti, hogy a változásnak kitett érzéseket és hangulatokat egy állandóan **belülről feltöltődő** tartalom köti meg.”

Az egészen kicsi gyereknél az érzések és hangulatok szabályozása elválaszthatatlan az anyagcsere folyamatok szabályozásától, ennek központi szabályozó

faktora a ritmus. Miközben önök az életet a gyerekekkel és a gyerekekért ritmikusan szervezik meg, tulajdonképpen „**ritmikus oktatásban**” részesítik az **éntudatra ébredni akaró lelki-testi individualitást, aki „állandóan belülről feltöltődő tartalma” tudatára akar ébredni.** Az életritmusoktól való hordozottság tágabb értelemben légzés-tanulást jelent. Ez nemcsak „**a konstitúció általános megerősödéséhez vezet**”, hanem – ahogy Dieter Schulz nagyon helyesen írja „**A korai segítség a gyógypeda-**

gógiában” c. könyvecskéjében – önbizalom alapját. Erre szükség van ahhoz, hogy „belsőleg egészségnek érezzük magunkat”, éppen úgy, ahogyan a fizikai testre is szükség van ehhez. A természet ritmusaival való együttélés ma-napság már alig adatik meg nekünk és gyermekeinknek. Ezért kell bevezetnünk a ritmus princípiumát a pedagógiai környezet ápolásába. Ez kedvez az élet-érzék érlelődésének.

Parti Rita (10. oszt.)

Tiszta fejjel: élelcél felé

(Pest Megyei Rendőrfőkapitányság bűnmegelőzési pályázatára)

*Látom a Napom
minden hajnalon.
Anélkül is látom,
hogyha nem iszom.
Látom az éjben reménycsillagom!*

*Nem kell megmutasd,
utat nyitnod nekem,
amiért vagyok,
amiért születtem,
pont az a szenvedély.
Nekem más a szerem!*

*Az a bátorságom
amikor harcolok,
megküzdök mindenért,
amit itt megkapok.*

*És minden küzdelem
éltet és juttat!
Hagyja,
hogy célokat tűzzek ki magamnak,
Bízzat a jövőre,
s van miért küzdenem!
nem a bódulattól
szédülök és fekszem.*

*Lényünknek miért „kell”
az a tapasztalat?
Szenvedélynek éljünk?
Járjunk sötét utat?*

*Nem. Amíg én élek
nem leszek testi rab!
Válasszon a tudat
számomra szebb utat!*

KÉSZÜLŐDÉS AZ ÜNNEPRE

Rudolf Steiner

A FÖLD, MINT KRISZTUS TESTE

Részlet „A János evangélium másik három evangéliummal, különösen a Lukács evangéliummal való viszonylatában”; GA 112; Genius)

...Igen, minden természethez tartozó létbe bele kellett szőni a halált, mert Lucifer-Ahriman beletagolódott. Lucifer-Ahriman nélkül pedig nem érhetne volna el az ember az önállóságot. De ez az önállóság mind erősebb és még erősebb lett volna pusztán csak a luciferi-ahrimani hatásra, és végül oda vezetett volna, hogy isteni-szellemi eredetünket elfelejtjük. Ezért be kellett a halált kapcsolni a mi testünkbe is. Ha a halál nem lenne az „én” külső kifejeződésében, a vérben jelen, nem tudnánk egykor az én-t magunkkal vinni az örökkévalóságba.

Bennünk van az élet vére – a vörös vér áramlása – és a halál vére, a kék vér. A vörös vérben áramló életet pillanatonként ki kell oltania a kék vérnek ahhoz, hogy énségünk élhessen. Ha nem oltaná ki, úgy merülne alá az életbe az ember, hogy isteni-szellemi eredetét elfeledné. A nyugati ezotéria két oszloppal, egy vörössel és egy késsel jelképezi a kétféle vért. Az isteni Atya-szellemből áradó élet szimbóluma az egyik,

abban a formában, amelyben önmagát elveszítené. A másik oszlop azt szimbolizálja, ami ezt megsemmisíti. A halálé az erősebb, erőteljesebb; annak elpusztítását segíti elő, amely saját magát veszejtené el különben. Ha elpusztítja, ami egyébként saját magát veszejtené el, megteremti vele a feltámadás lehetőségét. – Láthatják, hogyha helyesen interpretáljuk a János evangéliumot, az egész élet értelmébe be tudunk tekinteni. Amiről tegnap és ma beszéltünk, nem egyéb, mint az, hogy történt valami fejlődésünknek abban a pillanatában, amelyet az 1-es számmal jelöl a keresztény időszámítás, aminek a legnagyobb jelentősége van az egész földfejlődésünk tekintetében – és amennyiben összefügg a Földdel a kozmikus fejlődés, úgy arra nézve is -; a golgotai eseménynél egy új középpont teremtődött meg. Igen, a golgotai eseménynél egy új középpont teremtődött meg! Azóta a Krisztus-szellem egyesült a Földdel. Fokozatosan közeledett, és azóta ben-

ne van a Földben. Fel kell ismer-
niük az embereknek, hogy a
Krisztus-szellem minden termés-
ben benne van. Tisztában kell
lenniük azzal, hogy mindent a
halál szemszögéből néznek, ha

nem látják meg mindenben a
Krisztus-szellemet, de az élet
szemszögéből ismernek meg
mindent, amiben a Krisztus-
szellemet megpill-
lantják.

Ma még csak
a keresztény fej-
lődés kezdeténél
tartunk. Ennek
a fejlődésnek a
jövője abból áll,
hogy az egész
Földet Krisztus
testének lássuk.
Mert Krisztus a
Földbe költözött
be, új fényköz-
pontot teremtett
meg a Földben,
áthatja a Földet
és kisugárzik a

Mindenségbe, örökre beletagolód-
va a Föld aurájába. Ha tehát ma a
**Földet a lényegét jelentő Krisztus-
szellem nélkül nézzük, elenyésző,**
**bojlásban lévő, porladó holttes-
tét látjuk.** Ha bármilyen kicsi ré-
szecskékre szedve vizsgáljuk a
Földet, Krisztus megértése nélkül,
a Földnek csak oszlásnak indult
tetemére találunk. Ahol kizárólag
csak anyagot látunk, valótlansá-
got látunk. – A földi embert tanul-
mányozva nem találhatják meg az

igazságot, hiszen csak a feloszló
holttestét vizsgálják. Egy holttes-
tet vizsgálva és következetesen
gondolkodva, a Föld elemeit csak
úgy ítélik meg, ha azt mond-
ják: „A Föld anyag-atomokból
áll”... és lényegtelen, hogy térben
elhelyezkedő atomokról van-e szó,

vagy erőközpontokról. Amikor
úgy látjuk, hogy
Földünk atomok-
ból áll, a Föld
holttestét látjuk,
vagyis azt, ami
folyamatosan
felbomlik és egy-
kor majd nem is
létezik már, ami-
kor nem lesz már
a Föld. Ez a Föld
feloszlik! Az igaz-
ságot csak akkor
ismerjük meg, ha
minden atomban
a benne lévő
Krisztus-szellem
egy részét látjuk.

Miből is áll a
Föld azóta, hogy
áthatotta a Krisztus-szellem?
**Életből áll a Föld azóta, hogy át-
hatotta Krisztus, a legkisebb**
atomjáig! Attól van csak az atom-
nak értéke és arról ismerhető fel,
hogy egy olyan burkolatot látunk
benn, ami körülveszi a szellemi-
séget. Ez a szellemiség pedig:
Krisztusnak egy része.

Balla Bianka, 9. osztály
Arckép; grafit

MIÉRT VAGYUNK IDEGESEBBEK FÁRADTSÁG ESETÉN?

A fáradtság a szervezet válasza a legkülönbözőbb zavarokra: túlevés, túlzott feszültségek, túl sok fizikai munka, vagy ébrenlét, félelmi állapotok, de akár a kedvetlenség, az unalom, a frusztráció, az irigység, az elhagyatottság, a gyász; ezek mind-mind okok lehetnek. A tartós fáradtság nem ritkán jelzi az általános kimerültséget, melynek gyógyulásához általában legalább 2 hónap kapcsolódás szükséges.

De miért vagyunk idegesebbek fáradtság esetén? Fiziológiai értelemben egy alacsonyabb küszöbértékről beszélünk ilyen esetben, egy fokozódó önkontroll-vesztéségről, a „fárasztó jelenséggel” kapcsolatban. Az antropológiai embertan szempontjából ez a fáradtsággal együtt megjelenő exkarnációs jelenség következménye.

Vágyakozásunk a jobbik Énünk iránt

A kontroll vesztesége azonos a csökkenő Én-jelenlét és a gyengülő lélekjelenlét állapotával. Az ember egyszerűen nincs jelen és emiatt nem képes érzelmi reakciói uralására. Költőien

azt mondhatnánk: Ahol az Istennek (az Én), a templomot (a testet) elhagyták, ott a lidércek uralkodnak.

Emiatt aztán egy ilyen helyzetben hamarabb kiesünk a szerepünkől. Ilyenkor a feszültség és a lazulás erőivel, a harmónia és diszharmónia – elementárokhoz hasonló lények démoni erőhatásaival van dolgunk.

„A fáradtság nem más, mint vágyakozás a szellemi iránt.” - mondta Rudolf Steiner, részben humorosan. Jobbik Énünk iránt érzünk vágyakozást, át akarunk szellemülni, megint visszatérni önmagunkhoz. Az elalvás erősíti a vágyakozás és az önátadás gesztusát. Egy alvó ember testbeszéde az ösbizalmat fejezi ki, a bizalom és odaadás maga ez, a léttel szemben. A népbölcsesség szerint, „az alvás szent”. Önátadás, bizalom és - elegendő alvás esetén – a felfrissítő újjászületés érzete.

Ilyenkor fogd vissza magadat

Mit tegyünk hát, ha fáradtak vagyunk? Amikor aludni kellene ugyan, de mégis „tovább kell ténnyekednünk”? A legjobb, ha a

fáradtságot, az Én őrző és ellen-őrző funkciójának részleges kieséseként, hiányosságaként fogjuk fel, és ilyen alkalmakkor ezt az arany szabályt követjük: mindegy mi történik, ne hagyj magad irritálni, lélegezz háromszor **mélyet, mielőtt** bármit mondanál, vagy egyéb reakcióddal lennél!

Az is segít, ha **rövid időre a földre** fekszünk, miközben lábainkat a fal mentén magasra emelve tartjuk, így vérünk visszaáramlik a test közepébe, szívünkbe és az agyba, **felfrissítve azokat. Az ilyen fekvő póz frissítőbb egy kávénál (vagy**

Nemecz Anna, 9. osztály
agyag

cigarettnál). Ha ezidő alatt bensőleg tudatosan eltávolodunk a napi eseményektől, egy kellemes élményre gondolva röviden meditálunk, akkor e percek **igazi erőforrásokká** lehetnek, melyek segítenek idegességünk leépítésében.

Lehetséges segítség még a feszültség leépítéséhez a humor, a magunkon való mosolygás képességének gyakorlása is.

Megjelent: *Goetheanum*, 2006., Nr. 15/ 06.

Fordította: Orosz Iván

Órán történt:

Diák 1 (tanárhoz, angol dolgozatírás közben): Mi a barna németül?

Tanár: ???

Diák 2: Miért pont németül?

Diák 1: Azért, mert akkor tudom melyik az angol! :)

lábán a körmeit. Most mindig a nagypapa festi a nagy körmeit, pedig neki is izületgyulladás van. Éz a szeretet."

Rebeka - 8 éves

Gyerekek a szeretetről:

„Amikor nagyinak begyulladtak az ízületei, nem tudott már előrehajolni, hogy kifesthesse a

Fodor Miklós

A ZENE TELJESSÉGE

Vitairat a (közeljövő) komplex zeneoktatásáról

A tananyagról

Milyen megfontolásokból, milyen tapasztalatokból, milyen észlelt hiányosságokból kiindulva közelítsük meg a jövő alapfokú zeneoktatásának kérdését? Elsőként vessünk egy elfogulatlan pillantást a jelenkori zenei világ teljességére! Legyünk nyitottak mindenféle-fajta zenei jelenségre, de **őrizzük meg az igényesség iránti elkötelezettségünket!** Vegyük észre a jazz, a beat-rock, a világzene, az énekelt vers, a filmzene, a komolyzene, a tánczene, a szórakoztató zene és a népzene nagy stílusait. Próbáljuk meg ezeket a stílusokat a maguk sajátos céljai és **ebből következő logikái felől hallgatni, érteni és értékelni!** Fogalmazzuk meg alapelveként a **következőt: a zeneoktatás fejezze ki a jelen zenei világának teljességét, és e teljesség mai arányait, de tartsa meg a művészi zene iránti elkötelezettségét.** Mit jelent ez konkrétan?

Először is különítsük el gondolatban a különféle zenék érzelmkifejező, valamint táncos jellegét – de ne mondjunk olyat, hogy az egyik magasabb rendű, a másik alacsonyabb! Ugyanezen mozdulattal vessük el a korábban alkal-

mazott komolyzene-könnyűzene megkülönböztetést! Vedres Csaba, a jeles zeneszerző (After Crying), a „Mi az, hogy könnyűzene?” című könyvében meggyőzően érvel amellett, hogy e fogalompár használhatatlan, mert zavaros a jelentése. Nem igaz ugyanis, hogy **azon zenék, melyekre a „komoly” fogalmát használjuk, mind érzelmkifejezők, van köztük szórakoztató vagy tánczene** szép számmal, és az sem igaz, hogy **azon zenék, melyekre a „könnyű” fogalmát alkalmazzuk mind szórakoztató, vagy táncos jelleggel íródtak, van köztük szép számmal érzelmkifejező is.** Az érzelmkifejező jelleg fogalmával átellenes oldalon álló táncos jelleg közé helyezhető a szórakoztató, a hangulatfestő (filmzene pl.), a szakrális-rituális, az intellektuális és népi jelleg.

Úgy látom, e hét fogalom alkalmas arra, hogy teljes mértékben lefedje azokat a területeket, melyeket a zene megcélöz: leírható általuk a teljes funkcionális rendszer. Mit jelent ez konkrétan? Kérdezzük csak meg, mire való, mire alkalmas, s mire nem egy-egy zenemű, s a válaszokból kiderül, mire gondolok, amikor funkcióról beszélek! Van olyan zene, mely az én-világ viszony alapvető

érzéseit kívánja kifejezni elsősorban (érzelemkifejező zene), van olyan, mely egy én-független szituációt kíván átélhetőbbé tenni elsősorban (hangulatfestő zene), van olyan, mely a lélek Istennel való kapcsolatát egyengetné elsősorban (szakrális-rituális zene), van, amelyik a vájtfülüeknek okoz intellektuális élvezetet elsősorban (kortárs zene), van, amelyikre táncolni jó elsősorban (tánczene), van, amelyik kikapcsol elsősorban (szórakoztató zene) és van, amelyik egy tágabb közösségbe tartozásunkat fejezi ki elsősorban (népzene). Az első hat funkcióba tartozó zenék céljukhoz mérten lehetnek jól, vagy kevésbé jól sikerültek, szakmailag igényesek vagy igénytelenek, a hetedik fajta zenével kapcsolatban ez problematikusabb. A népzene létezés módjához ugyanis a kiválogatódás és a kicsiszolódás időben elhúzódó jelensége szervesen hozzátartozik. Évszázadok, avagy évezredek alatt bizonyították a fennmaradt dallamok és dalok, hogy érdemes nemelfelejtkezni róluk.

Ezen előzetes, alapozó jellegű fogalmi megkülönböztetésekből következik-e valami, s ha igen, akkor micsoda a zeneoktatás mikéntjére vonatkozólag? Elsőképpen egy kérdés: milyen célzatú, jellegű – funkciójú - zenét tanítunk alapfokú zeneiskolában, és milyen ne? Továbbgyűrűző kérdésünk pedig az lesz: a különböző funkciójú zenéket milyen arányban tanítsuk? Ha egy oktatás alapfogalma a „zene teljessé-

ge” (komplexitása), akkor logikus volna, hogy mind a hét nagy funkciót oktassuk, mégpedig egyenlő arányban. Nehéz amellet érvelni, hogy az aránytalan arány szerencsésebb, én mégis ezt tenném szívem szerint – mindazonáltal bevallom: itt azért a szubjektív hozzáállás erősen befolyásol. Legnagyobb arányban az érzelemkifejező és a vele rokon hangulatfestő zenét tanítanám alapfokú zeneiskolában, merthogy a művészet központjában mégiscsak az emberi lélek alapvető hangulatainak, érzéseinek (melyek a sokrétű világhoz való viszonyait segítik megélni) kifejezése áll. Vallásos iskolában a szakrális-rituális zene, tánciskolában a tánczene, szórakoztatóipari iskolában a szórakoztató zene lehetne fontosabb. És a népzene? A népzene itt is renitenskedik, külön foglalkozást igényel. Miért? Egyrészt azért, mert a népek számára népzenéjük olyan, mint az anyanyelvük (nem olyan, sajnos, ámbár anyanyelvük sem olyan ma már – de ez egy másik kérdés). Másrészt azért, mert a népzenében a különböző funkciók mind jelen vannak: tagadható-e, hogy a népdalok érzelemkifejezők, hangulatfestők, tagadható-e, hogy a népzene szórakoztat (háttérzenének is alkalmas), tagadható-e, hogy intellektuális élvezetet is okoz, tagadható-e, hogy a népzenére jól lehet táncolni, tagadható-e, hogy szakrális igényű? E legutóbbi kérdés nem egyértelmű. Csak akkor válik világossá, ha tudatosítjuk, hogy

olyan kulturális állapotban született, ahol az egyének és közösségek még egy szentséggel keresztül

-kasul átszótt világban éltek – a lélek minden tevékenységébe, érzésébe, vágyába, ítéletébe (inkább ösztönösen, mint tudatosan) beleéreztek a természet és az istenség sugallatát. S ha ily korban született, hát ezt is idézi fel a lelkekben (ha hagyjuk). Visszatérve az eredeti kérdéshez – milyen arányban tanítsuk alapfokon a különböző funkciók szerint szerzett zenéket? –, ha a fenti megfontolásokat elfogadjuk, arra a következtetésre

jutunk, hogy legnagyobb arányban az érzelemkifejező és a hangulatfestő zene, valamint Magyarországon a magyar népzene kell, hogy szerepeljen. Tekintve azonban, hogy a magyar népzene társadalmi ismertsége és szeretettsége messze alulmúlja azt a szintet, ami érdeme szerint megilletné, ehhez az oktatásnak valamilyen mértékig alkalmazkodnia kell: **marad első helyen két funkció** (érzelemkifejezés és hangulatfestés), második helyre a saját népzene kerül, míg harmadik helyen holtversenyben a szakrális-rituális, a tánc- és szórakoztató jellegű zene lesz a befutó. Az első-

sorban intellektuális jellegű zenét alapfokon csak a felsőbb évfolyamokon tanítanám.

Térjünk most vissza az érzelemkifejező (és hangulatfestő) zene kérdésköréhez! Miféle-fajta zenéket érthetünk ebbe a kalapba? Az érzelemkifejező komolyzenét, az érzelemkifejező beat-rock zenét, az érzelemkifejező jazz-t és az újabb keletű stílusokat, az érzelemkifejező világzenét, valamint a vele rokon énekelt vers műfaját. Azért alkalmaztam a kissé talán nehézkes „érzelemkifejező” terminus technicust mindegyik stílus mellett, mert

Bali Bettina, 9. osztály
agyag

mindegyik (kivéve az énekelt vers műfaját) alkot szórakoztató és táncos funkcióban egyaránt és még a szakrális-rituális funkcióra is nyitott. Komolyzenét és beat-rock zenét egyenlő arányban tanítanék, jazzt jóval kevesebbet. Miért? A komolyzenének igen jelentős a hagyománya, bár rétegstílus, a beat-rockzene nyilván nem tud felmutatni olyan nagy számban kiváló zeneszerzőket, mint a komolyzene, hangzásvilága viszont közel áll a ma ifjúságához. A jazz rétegzene és nem is áll annyira közel a ma uralkodó hangzásvilághoz – mindazáltal különös dallamfűzései, ritmikái erősen

hatottak a komoly és főleg a beat-rock zenére, ezért ez utóbbi oktatása közben óhatatlanul jazz-t is oktatnánk.

Sok előítélet él a beat-rock zeneivel kapcsolatban, sokan „könnyűzene”-nek nevezik, és ezt mondván úgy gondolják, nem művészet, hanem a szórakoztatóipar része. Bár e sommás ítélet nyilvánvalóan féligazság, tehát téves, néhány erős érv mégis alátámasztani látszik. Melyek ezek?

1. A beat-rock zenei stílus a tömegkultúra része, s mint ilyen, születése pillanatától kezdve üz-

let. Amit a profitérdek határoz meg, nem lehet művészet. 2. A beat-rock stílusnak nincsenek nagy zeneszerzői. 3. A beat-rock zenei stílusban a táncos és a szórakoztató funkció dominál. 4. A beat-rock zenészek, zeneszerzők zenei/hangszeres tudása elmarad a komolyzene és a jazz művelőinek tudásától.

5. A beat-rock zene azért népszerű, mert a tömegek alacsonyrendű igényeit elégíti ki a maga dalcentrikusságával.

Mit válaszolhatunk e féligazságokra? 1. Való igaz, hogy rockkultúra és üzleti világ kezdettől fogva összefonódik, de semmiféle logika nem zárja ki azt, hogy ami

üzletileg sikeres, az ne lehetne egyben művészileg is értékes. Tudatosítanunk kell a sokakban élő téves előítéletet, mely szerint „a művészet keveseké”. 2. A beat-rock zene még túl fiatal (50-60 éves) ahhoz, hogy hagyományából a jelentőset alkotó zenekarok és zeneszerzőik kanonizálódhattak volna, bár a folyamat nyilvánvalóan elkezdődött, ezt jelzi az élénk rock-történeti érdeklődés, (összefoglaló munkák, monográfiák készülnek nagy számban). Aból azonban, hogy nincs kikristályosítva még a történet, nincsenek

tudatosítva még a jelentőset alkotó zeneszerzők, semmiféle logika alapján nem következik, hogy ilyenek nem is léteznek. 3. Bár igaz, hogy a beat-rock világában a táncos és a szórakoztató jelleg igen hangsúlyos, az viszont korántsem áll, hogy az érzelemkifejező és hangulatfestő funkciók ne lettek volna kezdettől fogva ugyanolyan mér-

Csipő Fruzsina, 9. osztály
agyag

tékben jelen. Sőt, némi pogány színezetű szakrális funkció, illetve a népi-közösségi összetartó helyén a nemzedéki-közösségi összetartó funkció jelenléte is nyilvánvaló. Igaz, ezek együtt, egymástól elválaszthatatlanul léteznek - épp ezen összefonódottság miatt

könnyű átsiklani az érzelemkifejező (és hangulatfestő) funkció felett. 4. Van igazságuk a zenei képzettség hiányát felhánytorgatóknak is, de a kivételek oly nagy számban sorolhatók, hogy ez az érv is elveszíti erejét. Másrészt, hol van az megírva, hogy csak magasan képzett szakemberek képesek szívbe markoló dallam, igényes ak-

kordikus - ritmikus szöveg, hatásos kompozíció kitalálására?! 5. A dalcentrikusság emberk ö z - pontúságot is jelent. Ezen a téren a beat-rock a népzene rokona, s mint ilyen nemigen mondhat le a

népszerűsége való törekvésről – ámde hol van az megírva, hogy **ami népszerű, az rossz?! Hozzá** kell azonban tennünk, hogy a progresszív rock megszületésével a 60-as évek végén, 70-es évek elején (többek között a Pink Floyd, a King Crimson, a Yes, a Genesis fellépésével) e nagy stíluson belül megkezdődött az **érzelemkifejező (hangulatfestő) funkció** és az intellektuális funkció összefonódása.

Megint tegyük fel a kérdést, ezen megfontolásokból mi következhet az alapfokú zeneoktatásra

nézve? Először is az a kíváncsi, hogy a beat-rock stílus klasszikussá vált, jelentős zeneszerzőnek egyes alkotásai (dalai, dallamai, ritmusai, akkordfűzései) vonuljanak be a tananyagba! Ha ezt elfogadjuk, újabb kérdés merül fel: mely alkotások, mely dalok legyenek a kiválasztottak? Meg kell fogalmaznunk a kiválasztás

Gorács József, 10. osztály agyag

szempontját, majd ki kell kísérleteznünk a kiválasztás gyakorlatát. Én a következő elvet tartom a célravezetőnek: a beat-rocktörténet által jelesnek tartott alkotóknak, alkotó m ű h e - lyeknek azon kompozícióit

válogassuk ki, melyek fülbemászóak. Az első kiválasztás a szakmáé, a második a közönségé. A szakma mondja meg, mely alkotások érik el a művészi színvonalat, a közönség mondja meg, hogy a művészi színvonalat elért alkotások közül, melyek a legkedvelhetőbbek. Az első kiválasztáshoz beat-rocktörténeti munkákat jó forgatnunk, a másodikhoz sikerlistákat, eladott példányszámokat, rádióban lejátszott mennyiségeket jó tanulmányoznunk, továbbá utánajárhatunk a későbbi feldolgozások számának is. Ha e

két szempont alapján kialakulna **egy hatalmas halmaz, elkezdődhetne a didaktikai rendszerezés, melynek szempontja a következő** elv lehetne: az egyes alkotások a zenei tudás, illetve a személyiségbeli érettség, az életkor mely fókán taníthatók legjobb hatásfokkal. Az így rendszerezett anyagból aztán meg lehetne alkotni az **egyres hangszereknek megfelelő kánonokat, mely kánonokban az átiratoknak döntő jelentősége** lenne. Magyarul: alapfokon kezdetben nem számítana, eredetileg mely hangszereken (énekhang, gitár, billentyű, szaxofon stb.) szólt meg az adott dallam illetve **mű, és az sem, milyen hangnemben** – a tempó és a stílus azonban már nagy csorbát nem szenvedhetne. A hangszeres zenetanár szabadsága ott jelenne meg, hogy kiválaszthatná a didaktikailag rendszerezett szerteágazó anyagból **azokat a műveket (műrészleteket), melyek neki vagy** növendékének jobban tetszenek.

Szilárd meggyőződése szerint, ezen elvek érvényesek lehetnének a jazz, a népzene és a komolyzene oktatási anyagának át-

(újra-) gondolásában is. A szóra-koztató (pop-) zene és a tánczene nagy halmazában a kiválasztás fordított sorrendben valósulhatna **meg: a már népszerűvé vált műveket** vetnénk az igényesség szigorú szakmai kontrollja alá.

A tanítás hatásfokát jelentősen növelné, ha a növendékek jól ismernék azokat a műveket, melyeket hangszereiken elsajátítani javasolunk nekik. Ami benne van a fülekben, az igen hamar benne lesz az ujjakban is! Ezt segítően, a hangszeres órákat kiegészítő csoportos „zeneiség” órák tananyagukat a hangszeres zeneoktatás nagy halmazából válogatnák. Az is szerencsés volna, ha az énektanítás és a hangszeres zenetanítás között eltéphetetlen kapcsolat alakulna ki. Az sem válna hátrányára a zenetanításnak, ha a mozgásművészeti, a képzőművészeti illetve a néptáncos oktatás csatlakozna a maga elképzeléseivel, ötleteivel az elméleti átgondolás, a didaktikai zene-műhalmaz létrehozásának illetve a program megvalósításának **hosszú évtizedekben mérhető** folyamatához.

A művészet méltósága legkiváltképp a zenében nyilatkozik meg, mert ennek nincs olyan anyaga, melytől eltekinteni kellene. A zene teljességgel alak és tartalom, és mindazt felmagasztosítja és megnemesíti, amit kifejez.

A zene ájtatos vagy világi. Méltóságának teljesen megfelel az ájtatosság, és e téren legnagyobb az életre gyakorolt hatása, mely minden időben és korszakban változatlan marad. A világi zenének kizáróan vidámnak kellene lennie.

Johann Wolfgang von Goethe

Farkas Boglárka

11. osztály

TERRA MADRE 2008., TORINO

Tavaly októberben egy különleges hely különleges programján vettünk részt, **akarom mondani, „ettünk részt”**. Mi is ez?

A **„Lassú étkezés” mozgalom** (Slow Food Movement) az olaszországi Torinóban rendezte meg a hagyományosnak mondható étel-miszer-közösségek – Terra Madre közösségek – találkozóját. A Terra Madre(annyi, mint: Földanya) közösségek közé tartozik a Gödöllőn, iskolánkhoz közelállóként működő Nyitott Kert Alapítvány, melynek filozófiája a többihez hasonlóan, **hogy az ételmiszer termelők a forgalmazókat kikerülve rögtön a fogyasztóhoz juttassák el a terméket.** Ez azért fontos, mert így biztosak lehetünk abban, hogy amit **veszünk, az jó kezekből jön, és a termelőnek is megéri kikerülni a mulitikat.**

A Slow Food kétévente szervezi meg a nemzetközi találkozót, ahol 140 ország több mint 7000 résztvevője képviselteti magát. Javárészt bio-termelők, akik itt cserélnek tapasztalatokat, a háromnapos konferencia keretében előadásokat hallhatnak egymástól. A konferencia helyszíne mellett közvetlenül helyezkedik el ilyenkor a Salone del Giusto nemzetközi ételkiállítás. Itt a világ minden tájáról, a nepáli lóhústól kezdve az ír sörig, minden van.

Tavaly a Gödöllői Waldorf iskola két 11. osztályos tanulója kapta a **lehetőséget, hogy Magyarország,** ezen belül a Nyitott Kert képviselőiben jelenjen meg. Tehát e sorok írója és Dobos Balázs utaztunk el jól összeszokott világjárókként. ☺ Alábbiakban részleteket közlök az Útinaplómból, akit esetleg érdekel a teljes verzió, készségesen elküldöm, ha megkeres.

Tehát a napló:

I. Nap

„Reggel hatra értünk Ferihegyre, kellemesen megreggeliztünk és **felszálltunk a repülőre.** Ekkor még **pihentető félhomály volt kint, épphogy csak hajnalodott.** Miután **kitárgyaltuk a Malév gépek előnyét** az Easy-Jettel szemben, majd **megtárgyaltuk az árérték arányt is, elindult a gép.** Kicsit felhős időben emelkedtünk, de **mikor magunk mögött hagytuk a földet és átrepültünk a felhőtakarón, akkor gyönyörű látványban volt részünk.** Ahogy kelt fel a Nap, **narancssárgára színezte a gomolygó felhőket.**

...

1: 35 perc alatt értünk Milánóba, ahol egy TERRA MADRE feliratos tábla várt egy hölgygel, akinél rögvest be is jelentkeztünk. Ezután egy különbusz várt minket, ami Torinóba szállított. Vagyis több Terra Madre különbusz volt, mi életrevaló magyar fiatalok pedig

rögtön fel is szálltunk egyre, azonban sikerélményünket kicsit hervasztotta, hogy a kongói delegáció mellé szálltunk be; rajtunk kívül **mindenki fekete volt...**

Torinóban egy nagy csarnokba mentünk, Balázssal megállapítottuk, hogy ez bizonyára a Téli olimpia csarnoka lehetett. Nos, itt folyt **a különböző nemzetek regisztrációja**, mint a sajtóanyagból megtudtam 140 országot, több mint 7 ezer **képviselőjének regisztrációja**. Külön volt minden országnak egy standja, ahol aktivisták adtak sajtóanyagot és aláírtunk egy lapot, hogy megjelentünk.

...

A megnyitó 2:30-kor kezdődött, különböző beszédeket hallhattunk, többek közt Torino polgármesterétől, a Slow Food vezetőjétől, továbbá az etióp külügyminisztertől, tehát elég széles volt a paletta. Mivel több ország képviselője beszélt, kaptunk egy szerkenyűt, amiben 8 nyelven hallhattuk a fordítást. Balázssal fent ültünk a csarnok felső részén, így tökéletes panorámánk nyílt az eseményekre. Kedvenc szónoklatom egy Siva Vandana nevű indiai nőé volt, aki a Slow Food szervezet alelnökéként beszédében kitért a génmanipuláció káros hatásaira és az egyre több országot sújtó vízhiányra is. Nagyon nagy átéléssel beszélt és látszott rajta, hogy szíven viseli az

ügyet, amit képvisel.

...

A hét további részében egy másik helyszínen hallgattuk az előadásokat, közvetlenül a Salone del Giusto, vagyis egy világméretű ételkiállítás mellett. A kiállításon rengeteg gyümölcsfajta, különleges csokoládék és sütemények voltak. Továbbá sokszínű italkultúra képviseltette magát, borok, sörök, nemzetek érdekes italai.

Az első nap kapott sajtóanyagban szerepelt a pontos programja az előadásoknak, így arra ültünk

be, amire kedvünk volt. Párat mondanék csak példának: volt szó a „fenn tartható éttermekről”, a „vízhiány és a mezőgazdaság” kérdéséről, és az „egészséges iskolai büfékről” is. Amikor pedig nem előadáson voltunk, akkor Torino város arborétumába lógtunk be, vagy szabadtéri fotókiállítást látogattunk. Utolsó nap még az Alpokba is eljutottunk, ami minimális olasz szokincsünk miatt igen nagy teljesítmény, ugyanis Észak-Olaszországban nem túl gyakori az angol nyelvtudás.

...

Egyszer volt egy furcsa élményem, épp olaszul próbáltam meg valamit megfogalmazni, mikor a beszélgetőtársam közölte, hogy tud angolul. Ezután angolra váltottunk

és akkora megkönnyebbülés volt, mintha az anyanyelvemen beszélhettem volna. ☺

...

Amire még feltétlenül kitérek végül, de nem utolsó sorban, az, az emberek sokszínűsége. Mivel a Föld országainak 70%-ából voltak emberek, elég változatosak voltak a nemzetek képviselői. Az előadások helyszínének előcsarnokában reggel, ahogy beléptünk volt, hogy már javában állt a buli, és kongás fekete fiúk zenéjére a lehető legkülönbözőbb bőrszínű emberek roppták a táncot, csak úgy. Meg mindenki követlen volt és nyílt az embertársaival. Tőlünk is gyakran kérdezgették Balázssal, hogy honnan jöttünk; volt, aki nem is hallott még az országunkról, bár ez

inkább az afrikaiakra volt jellemző.

...

Kiemelném, még hogy ez az egész egy civil összefogás, amit főleg egy non-profit szervezet tart kézben. Szerintem pont az ilyen szerveződések viszik előre a világot.

Ezennel Balázs nevében is köszönöm a lehetőséget a Nyitott Kert Alapítványnak, hogy jelen lehettem, igazán tanulságos volt!

(A háziasszonyoknak és háziembereknek külön felhívnam a figyelmét, hogy mennyire fontos a helyi termelőkötől beszerezni az ünnepre is a hozzávalókat. Diót és mézet például, lehet háztól venni..., a Nyitott Kert boltja, a Naspolya pedig a gödöllői Duna utcában vár mindenkit!)

www.nyitottkert.hu

RÁCZ MELINDA (11. OSZTÁLY)

Identitási gondok

Felnöttem:

Van bordám és benne
Mozog, ami az életet adja
Van agyam,
És csinos tartója neki
És amit kell, nagyon is tudja
Van még májám, vesém,
s számos bűbájós szervem
Szép vagyok, amennyire kell:
Tengelyszimmetrikus testem,
És páros számú füllel, szemmel,
Végtaggal rendelkezem
Teljesen átlagos érzelmekkel bírok,
De azt hiszem, egyediek,
És én egyedí vagyok,

És teljesen átlagos,
Bikkfarímekkel ellátott
Verseket írok
(Ebben is túl sok az És)
De mégis -
Néha elfog a kételkedés
És az lenne fura, ha egyszerűen
eldönténém
Ember vagyok - e?
Mi vagyok én?
Aggaszt, hogy gondolataim ebbe
belevásnak
Hiszen nekem kellene ezt tudni, senki
másnak

FELHÍVÁS!

580.975 aláírás már összegyűlt az egymillióból

- 419.025 még hiányzik

FELHÍVÁS

Az

Alkalmazott Antropozófiái Kezdeményezések Európai Szövetsége,
az ELIANT aláírásgyűjtő akciójának támogatására

Budapest, 2008. november 17.

Kedves Barátaink!

Az emberi méltóság és az **individuális fejlődés tiszteletben tartása** az európai kultúra alapértékéi **közé tartoznak. Az egyéni fejlődéshez való jog a választás szabadságát és a választás lehetőségét is jelenti. A szülőknek joga van ahhoz, hogy a saját nevelési meggyőződésüknek megfelelő képzési formát válasszanak a gyermekük számára, hogy mindenki olyan orvosi ellátást vehessen igénybe és olyan táplálékot fogyaszthasson, amely életmódjának a leginkább megfelel.**

Rudolf Steiner szellemtudományos kutatásait, azok gyakorlati megvalósulásait és eredményeit **elsősorban az oktatás, a gyógypedagógia, a gyógyítás, a mezőgazdaság és az építészet területén** már több mint 80 éve világszerte elismeréssel és nagyrabecsüléssel fogadják.

Azonban az Európai Unió jogi **szabályozásai egyre szűkebb mozgásteret biztosítanak** ezeken a területeken: a Demeter Internatio-

nal e. V. elvesztette a bébiételek forgalmazásának jogát az Európai Unió bébiételekre vonatkozó vitaminrendeletének következtében, ugyanis a Demeter-irányelvek nem engedik a termékeinek mesterséges vitaminokkal való dúsítását, ami az EU-ban időközben előírássá vált (EU-irányelvek 96/5/EG), de az antropozófiái gyógyászat gyógyszereinek (Weleda, Wala) forgalomba hozatali joga is veszélybe kerül, ha nem sikerül elfogadtatni az Európai Unión belül egy olyan speciális regisztrációs formát, amely összhangban van az antropozófiái **készítmények előállítási módjával és hatásmechanizmusával. A kötelező korai beiskolázás gondolata** is indirekt módon fenyegeti a szabad iskolaválasztást.

A Brüsszelben bejegyzett Alkalmazott Antropozófiái Kezdeményezések Európai Szövetsége, az **ELIANT alapítói a különböző antropozófia területek jogi biztosítására aláírásgyűjtő akcióba kezdett 2006. őszén. Az egy évre tervezett** kampányt tavaly meghosszabbít-

tották 2008 végéig. Az Európai Parlamentben és az Európai Unió intézményeiben vizsgálják a beadványok társadalmi támogatottságát is. Ahhoz, hogy Brüsszelben megfelelő politikai súllyal lehessen fellépni, egymillió aláírásnak kell összegyűlnie. Nemzetközi összefogással, a kampányban résztvevő országok lakosságának 3%-ának megfelelő mennyiségű aláírás összegyűjtésével megszerezhető a szükséges 1 millió aláírás; ez Magyarországon 30.300 aláírást jelent.

2008. novemberéig 140 országból 580.975, ebből Magyarországon 3721 aláírás gyűlt össze.

A közeledő adventi bazárok, iskolai, óvodai, társasági összejövetelek újabb lehetőséget kínálnak

a további, még hiányzó aláírások összegyűjtéséhez. Ezért minden elkötelezett embert arra kérünk, aláírásával, aláírások gyűjtésével támogassa az ELIANT-Szövetség aláírásgyűjtő kampányát!

AZ ELIANT Szövetség alapító okirata, kartája és az aláírásgyűjtő íve az interneten magyar nyelven is megtalálható és letölthető a www.eliant.eu vagy www.waldorf.hu weboldalakon, továbbá a magyarországi alkalmazott antropozófiai kezdeményezések honlapjain.

(A Gödöllői Waldorf Iskolában pedig Türkössy Szilárdot lehet keresni az aláírásokkal vagy aláírásgyűjtő ívekkel kapcsolatban.) akkor befellegzett a biodinamikus

BESZÉLGETÉS CHRISTOF WIECHERTTEL,

A GOETHEANUM PEDAGÓGIAI SZEKCIÓJÁNAK VEZETŐJÉVEL

AZ ELIANT-KAMPÁNY CÉLJAIRÓL

Christof Wiechertet kérdeztük az ELIANT-kampány céljairól a 2008. augusztus 25-én, a Rudolf Steiner Házban tartott előadását követően.

Milyen tendenciák, veszélyek indokolták az ELIANT Szövetség megalakulását, melynek Ön is alapító tagja volt? Milyen célokat lehet elérni az Eliant-kampány során az aláírásokkal?

Christof Wiechert: Az ELIANT aláírásgyűjtő kampányt a Goetheanum Orvosi, Pedagógiai és Mezőgazdasági Szekciója kezdeményezte, melynek célja egy millió európai aláírás összegyűjtése, amellyel nyomatékosítani tudja az

ELIANT-Szövetség szándékait Brüsszelben.

Milyen céljai vannak az ELIANT-Szövetségnek és mi indokolta megalakulását?

Christof Wiechert: Két példát mondok Önöknek.

Az első példa: A genetikailag módosított élelmiszerek tiltása egyre gyengébb lábakon áll Európában. Ha Európában elkezdik engedélyezni a genetikailag módosított állat- és növénytermesztést,

földművelésnek. Nagy nyomás ez arra vonatkozólag, hogy ennek akadályai, gátjai megmaradjanak, hogy Európában ne engedélyezzék ezeket.

A második példa: Olyan mesze van az emberi szabadság, hogy ott tartunk, hogy hamarosan betiltják a Weleda és a Wala termékek gyártását, forgalmazását Európában. Azért, mert a kémiai szereket használó **gyógyszeripari lobb** olyan erős. A kiegyensúlyozott európai életünk színfalai mögött megint csak nagy küzdelem folyik az emberi szabadság kérdésében. Hollandiában vannak olyan antropozófus orvosok, akik arra készítik már fel magukat, hogy majd antropozófiai szerek nélkül kell dolgozniuk. Ezek nagyon komoly veszélyek.

Bizony nem egyszerű egy millió aláírást megszerezni. Kutatások azt mutatják, hogy egy aláírás megszerzése statisztikailag egy Euróba kerül. Több, mint egy éve **dolgozunk az aláírások összegyűjtésén,** sok anyagi forrást és embert bevonva a munkába és eddig **több, mint félmillió aláírás gyűlt össze.** Tehát még mindig sok pénz és sok aláírás hiányzik.

Nem akarok senkit ijesztgetni, de tényleg megvan annak a lehetősége, **hogy elveszítjük annak szabadságát,** hogy bizonyos élelmiszereket, vagy gyógyszereket használhassunk, mert ezeket nem lehet majd gyártani, forgalmazni.

Aztán majd a jövőben, a következő probléma lehet, a pedagógia problémája. Mert az Európai

Unióban az un. Euro-gyereket szándékozzák kinevelni. Az Euro-gyerek azt jelenti, hogy a gyermek olyan nevelétesen megy keresztül, **amiről azt gondolja az Európai Tanács,** hogy helyes. Ez még nem mostani probléma, mert még **csak elkezdődtek a beszélgetések erről, de maga ez a kifejezés, hogy Euro-gyerek (EuroChild),** ez létezik.

Úgy gondolunk erre az Eliant-aláírásgyűjtő kampányra, **mint egy ébresztő hívásra mindazok számára** akik valamennyire szeretnének tudatos életet élni. **Ha valaki aláírásával, aláírások gyűjtésével, vagy anyagi támogatásával hozzá tud járulni az aláírásgyűjtés sikeréhez, örömmel fogadjuk** azt Dornachban.

Az ELIANT-kampány irodájának elérhetősége:

ELIANT-AKTION, D-79540 Lör-rach, Rebgasse 37., Fax: + 49 7621 168 1863, E-mail: info@eliant.eu, www.eliant.eu

HÍREK, PROGRAMOK

Előadás-sorozat a Gödöllői Waldorf Óvodában:

A waldorf pedagógia elmélete és gyakorlata

Helyszín: Gödöllői Szabad Waldorf Óvoda, Gödöllő, Isaszegi út 11.

2009. március 4. szerda 17 óra: A ritmus formáló ereje. Mondókák, versek, rigmusok

2009. április 21. kedd 17 óra: **Művészeti tevékenységek a waldorf óvodában**

2009. május 26. kedd, 17 óra: A biztonság szerepe az óvodás gyermek életében

Az előadók közt szerepel Baráti Ilona, a Nagykovácsi waldorf óvoda **friss nyugdíjas óvónője**, Martin Keizer **holland antropozófiai művészetterapeuta**, s Gfellner Csilla, **óvónő**.

Iskolai események a közeljövőben

Április 8.: hóünnep

Április 9-19.: tavaszi szünet

Május 4-5-6.: írásbeli érettségi vizsgák
(többi évfolyamnak: érettségi szünet)

Előadás-sorozat és felvételik a Gödöllői Waldorf Iskolában

2009. március 11. (szerda): Nyílt nap az alsó és középtagozaton (kivéve 1. osztály!), 8-13 óra között (bejelentkezés előző héten Vízny Miklósnál 20/339-85-47)

2009. március 25. (szerda): Találkozás végzett diákokkal; házigazda: Planicska Eszter, első osztályos tanító

2009. március 16-27.: Felvételi beszélgetések (előzetes bejelentkezés alapján; jelentkezni 2009. február 15.-től az iskola titkárságán; 06-28-419-052 Erdeiné Bálint Krisztinánál)

Az iskola - folyamatosan újuló - honlapja, aktualitásokkal, friss információkkal, írásokkal:

www.waldorf-godollo.hu